

نحوه اثر گذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها: تحلیلی بر اساس داده‌های خرد

دکتر سجاد ابراهیمی

MBRI -RR-98003

مهر ۹۸

گزارش پژوهشی شماره

www.mbri.ac.ir

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰

کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir

- دیدگاه و نظرات ارائه‌شده در این مقاله متعلق به نویسندگان بوده و لزوماً نظر پژوهشکده پولی و بانکی را منعکس نمی‌کند.
- کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشکده پولی و بانکی می‌باشد، لیکن استفاده از نتایج این مقاله با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست مطالب

۱- مقدمه	۳
۲- داده‌ها	۴
۳- روش پژوهش	۵
۴- نتایج ارزیابی آماری اقلام PPI	۱۰
۵- نتایج ارزیابی آماری قیمت محصولات شرکت‌های بورسی	۱۲
۵-۱ صادرات محوری و واردات محور بودن شرکت‌ها	۱۳
۵-۲ نوع کاربری محصولات	۱۶
۵-۳ وضعیت محدودیت مالی شرکت‌ها	۱۷
۵-۴ مالکیت شرکت‌ها	۱۸
۵-۵ اندازه شرکت‌ها	۱۹
۵-۶ نوع ارز مورد استفاده	۲۰
۶- خلاصه و جمع‌بندی	۲۲
۷- منابع و مآخذ	۲۵

نحوه اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها: تحلیلی بر اساس داده‌های خرد

دکتر سجاد ابراهیمی^۱

چکیده

در سال‌های اخیر شوک‌های افزایش نرخ ارز باعث افزایش قابل توجهی در قیمت‌های داخلی شده و از این طریق عملکرد سایر ارکان اقتصاد را نیز تحت تاثیر قرار داده است. لذا بررسی نحوه اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها (گذر نرخ ارز) بسیار حائز اهمیت است. از آنجا که واکنش قیمت همه محصولات به رشد نرخ ارز یکسان نبوده است، ضروری است که ناهمگنی واکنش قیمت‌های مختلف به تغییرات نرخ ارز در تحلیل‌ها مورد توجه قرار گیرد. در این گزارش با استفاده از داده‌های قیمتی ۲۳۶۹ قلم کالا که توسط ۳۵۵ شرکت‌های بورسی و فرابورسی در بازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷ منتشر شده و همچنین پایگاه داده‌های ۷۳۴ قلم کالا و خدمات تشکیل دهنده شاخص قیمت تولیدکننده، عکس‌العمل قیمتی شرکت‌ها به تغییرات ارزی از دو بعد شدت و سرعت مورد ارزیابی قرار گرفته و به این موضوع پرداخته می‌شود که چه شرکت‌ها و محصولات بیشتری و سریع‌تر نسبت به تغییرات نرخ ارز واکنش می‌دهد. نتایج تحلیل بخشی نشان می‌دهد که محصولات بخش صنعت و بعد از آن حمل و نقل بیشترین تاثیرپذیری را از تغییرات نرخ ارز دارند و زیربخش‌های دیگر خدمات (به جز حمل و نقل) کمترین تاثیرپذیری را دارند. همچنین در بخش‌های کشاورزی و صنعت تغییرات قیمتی ناشی از شوک ارزی با کمترین وقفه و سرعت بالاتر انجام می‌شود و قیمت‌های بخش حمل و نقل، آموزش و بهداشت و مددکاری اجتماعی دیرتر تعدیل می‌شوند. بر اساس نتایج، واردات محوری، بیشتر بودن مصارف ارزی از منابع ارزی و استفاده از دلار به عنوان نرخ ارز معیار در خریدهای وارداتی در شرکت‌ها باعث افزایش تاثیرپذیری قیمت‌های آن شرکت‌ها از تغییرات ارزی شده است. همچنین مالکیت دولتی، بزرگتر بودن شرکت‌ها و معیار قرار دادن دلار برای فروش‌های صادراتی، اثرپذیری قیمت‌ها از نرخ ارز را کاهش می‌دهد. همچنین بنگاه‌های کوچک‌تر، با محدودیت مالی بالا، تولیدکننده کالای واسطه (در مقابل کالاهای نهایی مصرفی و سرمایه‌ای) و بنگاه‌هایی که منابع ارزی آنها بیشتر از مصارف ارزی‌شان است قیمت‌های‌شان را نسبت به رشد نرخ ارز سریع‌تر افزایش می‌دهند.

^۱ عضو هیئت علمی گروه اقتصاد، پژوهشکده پولی و بانکی، ebrahimi_s@ut.ac.ir

۱- مقدمه

نوسانات و جهش‌های نرخ ارز در اقتصاد ایران در سال‌های اخیر معضلات متعددی را ایجاد کرده است. در بحران‌های ارزی این‌چنینی که ارزش پول ملی دچار تحول شدید می‌شود، قیمت‌ها اولین متغیری هستند که تحت تاثیر قرار می‌گیرند که می‌توانند تخصیص منابع در اقتصاد را دچار تغییر کنند. از این رو اهمیت دارد که بررسی شود قیمت‌های داخلی چگونه از شوک‌های ارزی تحت تاثیر قرار می‌گیرند. ادبیات مربوط به اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها تحت عنوان گذر نرخ ارز^۱ مطرح می‌شود. اما رویکردی که در بسیاری از مطالعات داخلی^۲ و مطالعات خارجی^۳ در این حوزه (شناسایی نحوه اثرپذیری قیمت‌ها از نرخ ارز پیش گرفته می‌شود)، مبتنی بر تحلیل داده‌های کلان است. به گونه‌ای که تغییرات نرخ ارز بر روی شاخص‌های کل قیمتی مورد ارزیابی قرار می‌گرفت. اما باید توجه داشت که قیمت‌ها به عنوان یک متغیر واسط و کانالی هستند که نرخ ارز از طریق آنها می‌تواند اقتصاد داخل را تحت تاثیر قرار دهد. از این رو فارغ از اینکه تغییرات نرخ ارز چند درصد می‌تواند متوسط قیمت‌ها در داخل را افزایش دهد، این نکته حائز اهمیت خواهد بود که چه قیمت‌هایی افزایش بیشتری از تغییرات نرخ ارز داشته‌اند و چه قیمت‌های تاثیر کمتری پذیرفتند. از آنجا که ماهیت کالاها و بخش‌های مختلف متفاوت است، بدیهی است که قیمت‌های مختلف اثرپذیری متفاوتی از تغییرات نرخ ارز دارد. لذا این قضیه باعث تغییرات در قیمت‌های نسبی در داخل کشور نیز خواهد شد. از این رو اینکه قیمت‌های هر بخش یا هر بنگاه چقدر تحت تاثیر قرار گرفته است، می‌تواند تخصیص منابع در داخل را تحت تاثیر قرار داده و رشد بخش‌های مختلف را متاثر سازد.

در این گزارش با استفاده از داده‌های قیمتی ۲۳۶۹ قلم کالا که توسط ۳۵۵ شرکت‌های بورسی و فرابورسی در بازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷ منتشر شده است^۴، به دنبال پاسخ به این پرسش هستیم که چه قیمت‌هایی بیشتر تحت تاثیر نرخ ارز قرار می‌گیرند و علت تاثیرپذیری متفاوت از نرخ ارز چیست و اصولاً آیا می‌توان ریشه تفاوت اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها را در ویژگی‌های متفاوت بنگاه‌های تولیدکننده دانست؟ همچنین مساله اساسی دیگری که در اثرگذاری نرخ ارز در قیمت‌ها در این گزارش به آن توجه می‌شود وقفه اثرگذاری نرخ ارز است. اینکه نرخ ارز با چه وقفه‌ای بر قیمت‌های کالاها و بخش‌های مختلف اثر می‌گذارد مساله‌ای است که می‌تواند پویایی اثرگذاری نرخ ارز را مشخص‌تر کند. به منظور پرداختن به این مسائل ویژگی‌های مختلفی مانند درجه واردات محوری و صادرات محوری، نوع کاربرد محصول (سرمایه‌ای- مصرفی و واسطه‌ای)، محدودیت

^۱ Exchange Rate Pass-through

^۲ برخی از این مطالعات داخلی: ابراهیمی و مدنی‌زاده (۱۳۹۵)، ارباب‌افضلی و ابراهیمی (۱۳۹۵) موسوی محسنی، سبحانی پور (۱۳۸۷)، عیسی‌زاده روشن (۱۳۹۴)، طیبی و همکاران (۱۳۹۴)، شجری و همکاران (۱۳۸۵) و خوشیخت و اخباری (۱۳۸۶).

^۳ برخی از مطالعات خارجی در این حوزه عبارتند از: (2002) Smets & Wouters, (2004) Gagnon & Ihrig, (1989) Froot & Klemperer, (2002) Devereux & Engel, (2013) Berger & Vavra, (2005) Campa & Goldberg و (2006) Choudhri, & Hakura

^۴ البته در گزارش از اطلاعات ۷۳۴ قلم کالا و خدمت از شاخص قیمت تولیدکننده (PPI) نیز استفاده شده است.

مالی، سن و اندازه بنگاه، نوع و تعدد ارزشهای خارجی استفاده شده در مبادلات تجاری و مالکیت بنگاه در نظر گرفته شده‌اند و بررسی شده است که آیا این ویژگی‌ها می‌توانند به گونه‌ای باعث شوند که اثرات نرخ ارز بر روی قیمت کالاها متفاوت باشد یا خیر. این گزارش با استفاده از پایگاه داده‌های قیمتی شرکت‌های بورسی و بکارگیری رگرسیون ساده به دنبال پاسخ دادن به این سوالات هست. البته لازم به ذکر است که یکی از محدودیت‌هایی که در پاسخ به این سوالات می‌تواند اثرگذار باشد این است که شوک‌های ارزی اخیر مخصوصاً شوک سال ۹۰-۹۱ و شوک ۹۷ با تحریم‌ها همراه بوده است و تحریم‌ها علاوه بر اثری که بر نرخ ارز می‌گذارند می‌توانند باعث تغییر در ساختار بازارهای داخلی و انحصاری شدن آنها شده باشند که این مهم خود بر روی قیمت‌ها اثرگذار باشد که البته سعی شده است به آن پرداخته شود.^۱

در بخش دوم ابتدا پایگاه داده‌های معرفی می‌شود، سپس در بخش سوم روش پژوهشی این مطالعه مرور می‌شود و شاخص‌ها و روش آماری معرفی می‌شود. در بخش چهارم نیز نتایج ارزیابی‌های آماری ارائه می‌شود و در انتها نتیجه‌گیری می‌شود.

۲- داده‌ها

برای بررسی اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت کالاهای مختلف و بررسی تفاوت این اثرگذاری لازم است از داده‌های خرد استفاده شود. از این رو داده‌های قیمتی که در سطح قلم کالا باشند می‌توانند برای این تحلیل مناسب باشد. یکی از غنی‌ترین پایگاه داده‌هایی که در این زمینه وجود دارد، داده‌های عملکردی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس است. بر اساس دستورالعمل‌ها شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بازارهای بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران موظف هستند که به صورت ماهانه گزارش عملکرد خود که شامل مقدار/تعداد تولید، مقدار/تعداد فروش، نرخ فروش و مبلغ فروش هر به تفکیک هر یک از اقلام محصول تولیدی خود گزارش کنند. البته این گزارش‌ها تا سال ۹۶ به صورت فصلی منتشر می‌شد که از سال ۹۷ به بعد به صورت ماهانه منتشر می‌شود. به هر حال با کنار هم قرار دادن این گزارش‌ها برای ۳۵۵ شرکت پایگاه داده‌هایی تشکیل می‌شود که شامل سری زمانی فصلی نرخ فروش (قیمت) هر یک از اقلام محصولات شرکت‌ها در بازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷ خواهد بود.^۲ از این رو جمع‌آوری این داده‌ها یک پانل نامتوازن شامل قیمت ۲۳۶۹ قلم کالا از ۳۵۵ شرکت را تشکیل خواهد داد. مزیت این پایگاه داده این خواهد

^۱ برای اینکه تا حدودی این نکته ملاحظه شود و مغفول واقع نشود، یکی از معیارهای سنجش اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها «رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱» قرار داده شده است که نقش تحریم در این شاخص پررنگ است و معیارهای دیگر با توجه به اینکه بازه بلندمدت ۸۴ تا ۹۷ را پوشش می‌دهند اثر این شوک و تحریم‌های آن کمتر است. اگر تفاوت معنی‌داری بین واکنش شرکت‌ها در این دو معیار بلندمدت و معیار مختص شوک ارزی ۹۰-۹۱ وجود داشته باشد نشان دهند مکانیسم‌های اثرگذاری دیگری است که در تحریم‌های سال ۹۰-۹۱ وجود داشته است. با این حال تفاوت معنی‌داری ملاحظه نشده است.

^۲ از آنجا که در برخی از گزارش‌ها نرخ فروش به صورت جداگانه گزارش نشده است از تقسیم مبلغ فروش هر قلم کالا به مقدار/تعداد فروش آن کالا در آن دوره نرخ فروش آن کالا بدست می‌آید.

بود که چون مشخص است هر قلم کالا توسط چه شرکتی تولید شده است، می‌توان اثر وضعیت مالی، اقتصادی و مالکیتی شرکت‌ها را در نحوه قیمت‌گذاری شرکت‌ها بررسی کرد.

از محدودیت‌های این پایگاه داده هم این است که داده‌ها تنها مربوط به شرکت‌های تولیدی می‌شود و شامل بخش خدمات و اقلام آن نخواهد شد. همچنین تقریباً بخش غالب شرکت‌های تولیدی این پایگاه داده در بخش صنعت و معدن فعالیت می‌کنند و از این رو بخش کشاورزی نیز در این پایگاه داده رد نمی‌شود. برای اینکه بتوان محدودیت این پایگاه داده قیمتی شرکت‌های بوری را پوشش دهیم، از پایگاه داده مکمل اقلام شاخص قیمت تولیدکننده PPI نیز استفاده شده است. از این رو از اطلاعات ۷۳۴ قلم کالا که شاخص قیمتی تولیدکننده را تشکیل می‌دهند استفاده شده است تا بتوان اثر نرخ ارز بر بخش‌های دیگر به غیر از بخش صنعتی یعنی در بخش‌های کشاورزی و خدمات نیز بررسی شده و مقایسه کلی صورت بپذیرد. برای این منظور در بخشی از گزارش از خروجی پردازش شده ۷۳۴ قلم کالا شاخص PPI در بازه زمان ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۳ استفاده شده است. همچنین در این مطالعه از قیمت دلار در بازار آزاد به عنوان نرخ ارز استفاده شده است که منبع آن بانک مرکزی بوده است.

از آنجا که پایگاه داده قیمتی شرکت‌های بوری شامل داده‌های خام است، نیاز به پردازش دارد. از این رو پس از جمع‌آوری داده‌ها از بازه ۱:۱۳۸۴ تا ۴:۱۳۹۷ برخی داده‌های مخدوش حذف شده‌اند. یکی از مراحل پردازش داده‌ها این است که برخی از اقلام که توسط شرکت‌ها به صورت واضح طبقه بندی نشده است حذف شده‌اند. به طور مثال اقلامی که با عنوان «سایر» آورده می‌شوند یا شرکت‌ها به جای اینکه تفکیک اقلام را گزارش کنند، «گروه محصولات...» یا امثال این موارد را گزارش می‌کنند از مواردی هستند که چون شفاف نیستند و ترکیب آنها مشخص نیست از پایگاه داده حذف شدند. یکی دیگر از مراحل پردازش داده‌های قیمتی تغییرات غیر منطقی و داده‌های پرت است. همچنین در گامی دیگر اقلامی که ارائه آمار آنها بسیار نامنظم و گسسته بوده و پیوستگی و تواتر منظم ندارند، حذف شده‌اند.

بعد از مرحله پردازش داده‌ها مرحله تجمیع پایگاه داده‌های مختلف است. با توجه به این که در پایگاه داده قیمتی شرکت‌های بوری مشخص است که هر قلم کالا توسط کدام شرکت بوری تولید شده است، می‌توان برای هر قلم کالا مشخص کرد که تولیدکننده آن چه ویژگی‌هایی داشته است. به این منظور داده‌های صورت‌های مالی، شاخص‌های محدودیت مالی، ساختار مالکیتی، اندازه و سن، میزان استفاده از نهاده‌های خارجی (میزان وابستگی به واردات) و درصد فروش صادراتی شرکت‌های تولیدکننده هر قلم کالا به داده‌های قیمتی آنها متصل می‌شود. این تجمیع داده‌ها کمک خواهد کرد که تفاوت تاثیرپذیری قیمت‌ها از نرخ ارز در سطح بنگاه شناسایی شود.

۳- روش پژوهش

پس از پردازش داده‌ها نوبت به بررسی چگونگی تاثیر پذیری قیمت ۲۳۶۹ کالا از تغییرات نرخ ارز است. به این منظور از روش تحلیل رگرسیون ساده استفاده شده است. از آنجا که اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها با

وقفه اتفاق می‌افتد در این تحلیل فقط به اثر همزمان بسته نشده است. لذا برای هر قلم کالا i رگرسیون‌های زیر برآورد می‌شود:

$$PG_{i,t} = \alpha + \beta_j X_{t-j} + \varepsilon_{i,t} \quad i = 1, 2, \dots, 2369 \text{ \& } j = 0, 1, \dots, 8$$

که در آن $PG_{i,t}$ رشد قیمت قلم i در یک فصل t نسبت به فصل قبل است و X_{t-j} رشد نرخ ارز در دوره $t-j$ است. همانطور که مشخص است برای کالای نام ۹ رگرسیون جداگانه برآورد می‌شود که اثر همزمان (β_0) ، وقفه اول (β_1) ، ... و وقفه ۸ام (β_8) اثر نرخ ارز بر قیمت کالای i برآورد می‌شود. لازم به ذکر است که در بسیاری از مطالعات (امیتی و همکاران^۱ (۲۰۱۴)، برنینی و توماسی^۲ (۲۰۱۵) و استراستر^۳ (۲۰۱۳)) اثر رشد نرخ ارز بر روی رشد قیمت‌ها با مدل مشابهی صورت گرفته است. تنها تفاوت این مدل‌ها با مدل ساده فوق این است که مدل مطالعات بر روی متغیرهای مختلف کنترل شده است. در این مطالعه نحوه کنترل کردن بر روی متغیرهای دیگر به صورت وارد کردن متغیر در رگرسیون نبوده است بلکه ابتدا رگرسیون به شکل ساده و غیر شرطی برآورد می‌شود و سپس ضریب نرخ ارز در گروه‌های مختلفی که بر اساس متغیرها تفکیک شده است با هم مقایسه می‌شوند و اثر آن متغیر بر رابطه نرخ ارز و قیمت‌ها بررسی می‌شود.^۴ همچنین برآورد اثر غیر شرطی نرخ ارز بر قیمت‌ها این امکان را می‌دهد که تفاوت اثرپذیری بهتر شناسایی شده و عوامل موثر ردیابی شود.

برای اینکه ارزیابی جامعی از اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها داشته باشیم با توجه به ضرایب برآوردی در رگرسیون‌ها ۴ شاخص تعریف می‌شود که در طول گزارش از آن‌ها استفاده می‌شود. علاوه بر این چهار شاخص یک شاخص نیز بدون استفاده از خروجی رگرسیون‌ها تعریف می‌شود. شاخص‌های پنج‌گانه به شرح زیر تعریف می‌شود:

- **اثر همزمان:** همان ضریب برآوردی β_0 در رگرسیون‌ها است که در واقع منعکس کننده اثر آنی شوک ارزی است. به این معنی که اگر در یک فصل نرخ ارز a درصد افزایش پیدا کرد، چند درصد از این a بر روی قیمت‌ها خود را نشان می‌دهند.
- **بیشترین اثرگذاری:** در واقع منظور از شاخص بیشترین اثرگذاری این است که حداکثر ضرایب برآوردی برای یک کالا چند است. به عبارت دیگر برای هر کالا $\max(\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_8) =$

¹ Amiti et al.

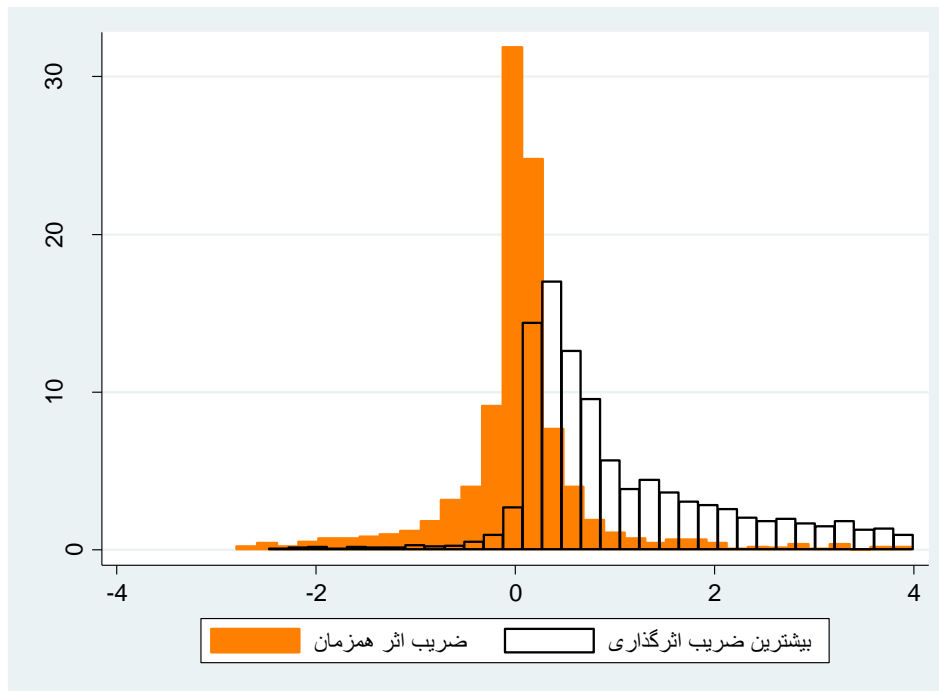
² Bernini & Tomasi

³ Strasser

^۴ به عنوان مثال یک راه این است که درجه وابستگی به واردات بنگاه‌ها به صورت یک متغیر مستقل وارد رگرسیون شود (کاری که در مطالعات انجام شده) و راه دیگری که در این مطالعه پیش گرفته شده این است که بنگاه‌ها بر اساس درجه وابستگی به واردات به دو گروه تقسیم شده و رگرسیون در هر دو گروه اجرا شود و ضرایب نرخ ارز در آنجا بررسی شود.

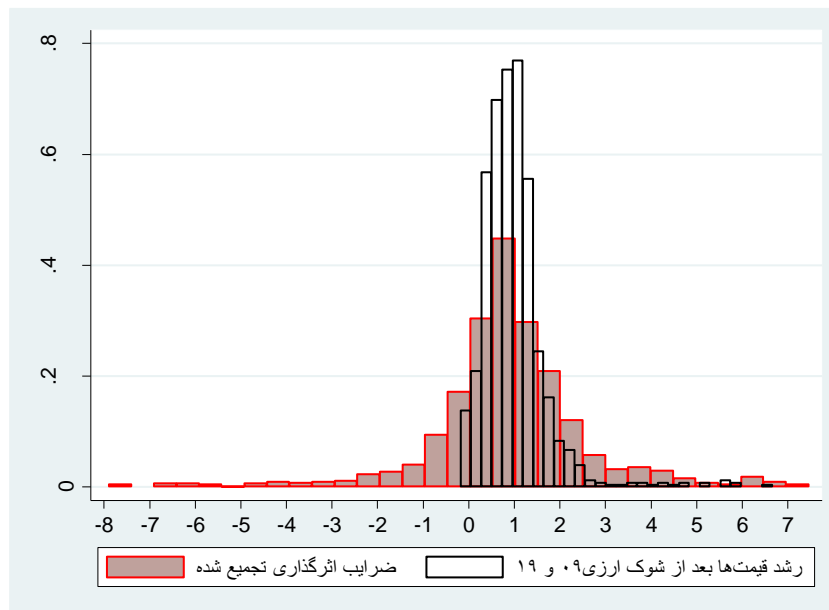
- β_{max} محاسبه می‌شود. هرچه این شاخص برای یک کالا بیشتر باشد نشان دهنده این است که میزان همراهی رشد قیمت آن کالا با رشد نرخ ارز بیشتر بوده است.
- **اثر تجمعی:** این شاخص در واقع مجموع ضرایب برآوردی در هر کالا را نشان می‌دهد. به گونه‌ای که $\beta_0 + \beta_1 + \dots + \beta_8$ برای هر کالا محاسبه می‌شود. این شاخص نیز مانند شاخص بیشترین اثرگذاری معیاری برای شدت اثرپذیری از تغییرات نرخ ارز خواهد بود. با این تفاوت که همه وقفه‌ها در این شاخص لحاظ می‌شوند.
 - **وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل):** این شاخص برای هر کالا دوره‌ای را نشان می‌دهد که β_{max} اتفاق افتاده است. به عبارت دیگر اگر بیشترین ضریب برآوردی از بین ضرایب همزمان و هشت وقفه ضریب وقفه ۱ (β_1) باشد، این شاخص برابر ۱ خواهد بود. دامنه این شاخص بین صفر تا ۸ خواهد بود و هر چه این شاخص عدد کوچکتری را نشان دهد، نشان می‌دهد که نرخ ارز سریع تر قیمت آن کالا را تحت تاثیر می‌گذارد و اثر نرخ ارز سریع تر خالی می‌شود.
 - **رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱:** از آنجا که از فصل چهارم سال ۹۰ تا انتهای سال ۹۱ شاهد جهش ارزی بودیم، می‌توان از این دوره برای سنجش میزان تاثیرپذیری نرخ ارز استفاده کرد. از این رو چون آغاز جهش ارزی فصل چهارم سال ۹۰ بود، از آن فصل تا ۸ فصل بعد یعنی پاییز ۹۲ رشد قیمت کالاها را محاسبه کرده و به عنوان شاخصی از تاثیرپذیری از جهش ارزی در نظر گرفته می‌شود. طبیعتاً انتظار می‌رود روند این شاخص با شاخص اثر تجمعی و بیشترین اثرگذاری در یک راستا باشد.
- این شاخص‌ها را می‌توان با توجه به ماهیتی که دارند به دو گروه طبقه‌بندی کرد. شاخص‌های «بیشترین اثرگذاری» «اثر تجمعی» و «رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱» در واقع شدت و اندازه عکس‌العمل قیمت‌ها به تغییرات ارزی را اندازه‌گیری می‌کند و شاخص‌های «اثر همزمان» و «وقفه بیشترین اثرگذاری» سرعت عکس‌العمل قیمتی را سنجش می‌کند.
- برای این که مشخص شود که نحوه تاثیرپذیری قیمت‌ها از نرخ ارز با توجه به این شاخص‌ها به چه صورتی است، توزیع این پنج شاخص در سه شکل ۱، شکل ۲ و شکل ۳ ترسیم شده است. شکل ۱ توزیع اثر همزمان و شاخص بیشترین اثرگذاری را با همدیگر نشان می‌دهد. بدیهی است که توزیع اثر همزمان نشان دهنده میانگین و میانه کمتری نسبت به توزیع بیشترین اثرگذاری باشد. نکته قابل توجه در توزیع اثر همزمان تجمع در حول صفر است که نشان می‌دهد بیشتر کالاها در دوره اول تاثیر معنی‌داری از تغییرات نرخ ارز نمی‌پذیرند. اما این نکته که بخش بسیار کمی از کالاها بیشترین ضریب اثرگذاری‌شان حول و حوش صفر و کمتر از آن است نشان می‌دهد که همان کالاهایی که در دوره اول اثر معنی‌داری نمی‌پذیرند در دوره‌های دیگر قیمتشان افزایش پیدا خواهد کرد. بنابراین مساله تاخیر در اثرگذاری اهمیت زیادی دارد.

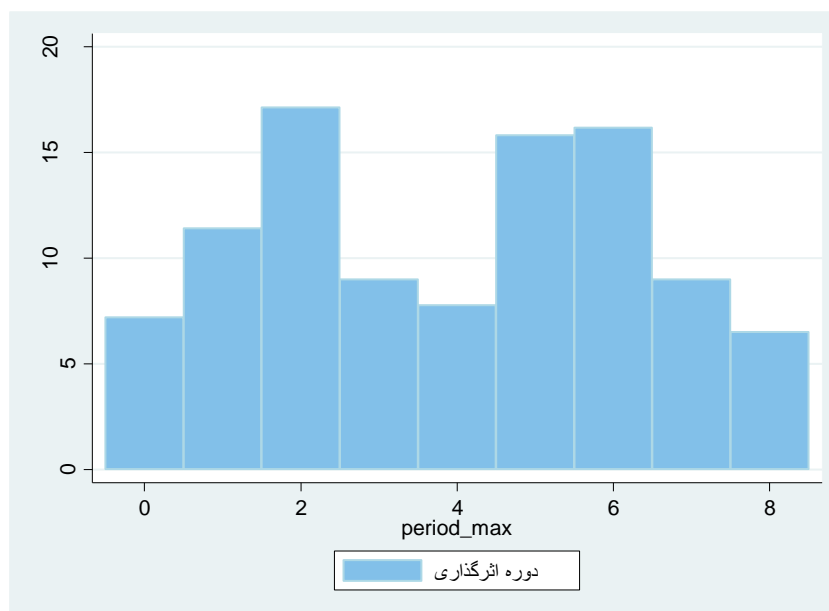
شکل ۱ توزیع دو شاخص اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها (بیشترین ضریب اثرگذاری و ضریب اثرگذاری همزمان)

شکل ۲ توزیع دو شاخص اثر تجمعی و رشد قیمت‌ها بعد از شوک ارزی ۹۰-۹۱ را با هم نشان می‌دهد. با توجه به این که ماهیت این دو شاخص تا حدود زیادی به هم شباهت دارد و ماهیت تجمعی دارد، این شکل نیز نشان می‌دهد که میانه و مد این توزیع‌ها تا حدود زیادی مشابه هم و حول و حوش ۱ (یعنی ۱۰۰ درصد) است. البته همان طور که مشخص است توزیع شاخص اثر تجمعی واریانس بیشتری دارد و بازه وسیع تری را شامل می‌شود.

شکل ۳ توزیع وقفه بیشترین اثرگذاری را نشان می‌دهد. با توجه به این که پایگاه داده‌ها شامل کالاهای حوزه صنعت و معدن می‌شود، طبیعی است که انتظار می‌رود که بخش قابل توجهی از اثرات در همان فصول اولیه در قیمت‌ها منعکس می‌شود. بر اساس این شکل حدود ۴۴ درصد از کالاها در فاصله ۳ فصل بعد از رشد قیمت ارز بیشترین واکنش قیمتی را نشان می‌دهند و مابقی کالاها بیش از سه فصل طول می‌کشد تا قیمت آنها اثرپذیری کاملی داشته باشد.

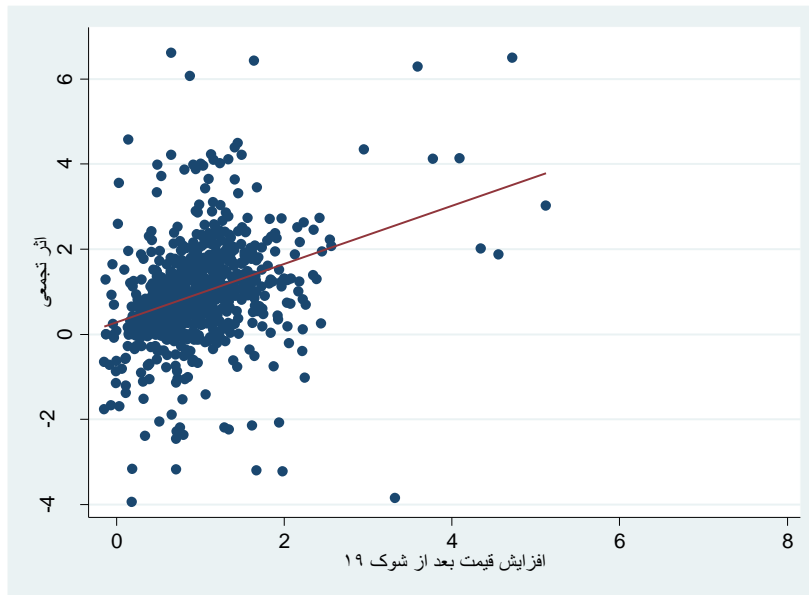

شکل ۲: توزیع دو شاخص اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها (رشد قیمت‌ها بعد از شوک ارزی ۹۰-۹۱ و ضرایب اثرگذاری تجمیعی)

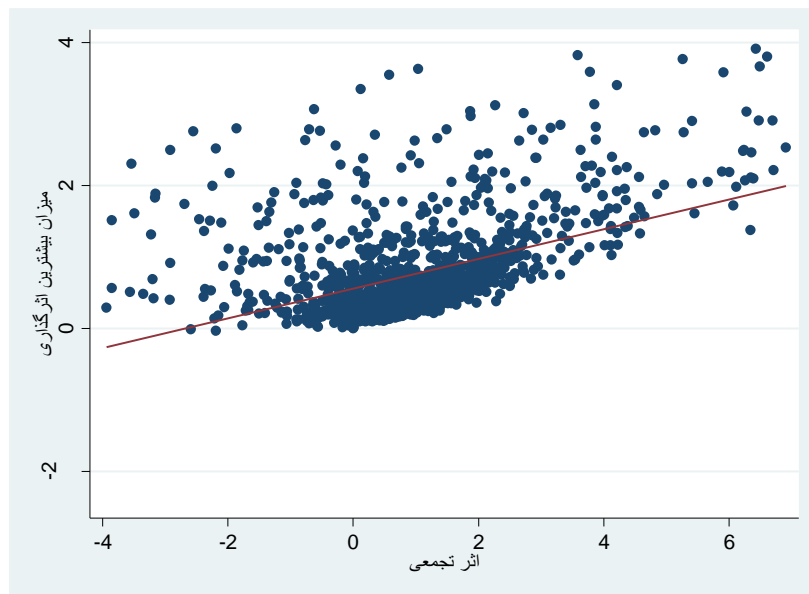

شکل ۳: توزیع وقفه اثرگذاری حداکثری بر قیمت‌ها (فصل)

برای اینکه به رابطه بین شاخص‌های معرفی شده از دید دیگر نگاه شود، در شکل ۴ رابطه بین دو شاخص افزایش قیمت‌ها بعد از شوک ارزی سال ۹۰-۹۱ و شاخص اثر تجمعی در قالب نمودار نشان داده شده است. بر اساس این نمودار و رابطه خطی برآوردی که بین دو شاخص نمایش داده شده است، می‌توان گفت که رابطه معنی‌دار و مثبتی بین این دو شاخص وجود دارد و به طور میانگین رابطه مثبت این دو شاخص را می‌توان تایید کرد. همین مسئله با توجه به شکل ۵ در خصوص دو شاخص میزان بیشترین اثرگذاری و اثر تجمعی مطرح می‌شود و رابطه مثبت بین این دو شاخص تایید می‌شود.

شکل ۴: رابطه دو شاخص اندازه‌گیری اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها (افزایش قیمت‌ها بعد از شوک ارزی سال ۹۱ و اثر تجمعی)

شکل ۵: رابطه دو شاخص اندازه‌گیری اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها (میزان بیشترین اثرگذاری و اثر تجمعی)

۴- نتایج ارزیابی آماری اقلام PPI

همان‌طور که در قسمت‌های قبلی گزارش بیان شد یکی از محدودیت‌هایی که پایگاه داده‌های قیمت‌های شرکت‌های بورسی با آن مواجه است این است که محدود به بخش صنعت است. برای اینکه این محدودیت برطرف شود، قبل از اینکه به تحلیل نتایج مربوط به پایگاه داده‌های قیمت‌های بورسی پرداخته شود از پایگاه داده‌های کالا و خدمات شاخص قیمتی تولیدکننده استفاده شده است که مشتمل بر ۷۳۴ قلم بوده است. شاخص‌های معرفی شده با استفاده از این داده‌ها برای تمام بخش‌های اقتصاد محاسبه شده است که در جدول ۱ گزارش شده است. بر اساس این جدول قیمت‌های بخش کشاورزی سریع‌ترین واکنش را به

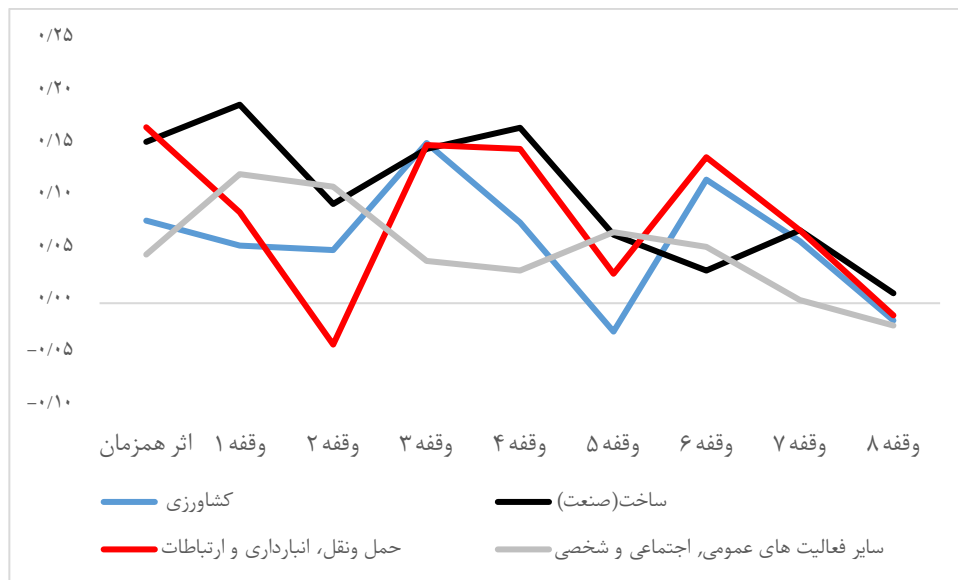

تغییرات ارزی می‌دهند و به‌طور متوسط بعد از ۲ فصل بیشترین اثر تغییرات نرخ ارز در قیمت‌های این بخش ظاهر می‌شود. البته بخش ساخت (صنعت) نیز ۲/۶ فصل بعد از تغییرات ارزی بیشترین تاثیرپذیری را دارند. در بین بخش‌های اقتصادی بخش خدمات بیشترین وقفه را در تغییرات قیمت دارند و زمان بیشتری طول می‌کشد تا قیمت‌های این بخش تعدیل شوند. البته بین بخش‌های مختلف خدمات نیز این وقفه متفاوت است. در برخی بخش‌ها مانند هتل و رستوران و سایر فعالیت‌های عمومی، اجتماعی و شخصی این وقفه ۲/۷ دوره است و در برخی بخش‌های دیگر مانند حمل و نقل، آموزش و بهداشت و مددکاری اجتماعی این وقفه بیشتر از ۴ دوره است و به ۵/۲ نیز می‌رسد. در مورد میزان تاثیرپذیری که در این جدول با اثر تجمعی نشان داده شده است، بخش صنعت با ۰/۹۳ بیشترین تاثیرپذیری را داشته است. به عبارت دیگر در این بخش قیمت‌ها تقریباً به اندازه رشد نرخ ارز افزایش پیدا می‌کنند. بعد از بخش صنعت، بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات با ۰/۷۴ بیشترین تاثیرپذیری را از نرخ ارز دارند. بخش حمل و نقل انبارداری و ارتباطات با وجود اینکه وقفه ۴/۶ دوره‌ای تا بیشترین تاثیرپذیری از نرخ ارز دارد، اما این تاثیرپذیری از نظر اندازه بعد از بخش صنعت بیشتر از مابقی بخش‌ها است. از بین بخش‌های مختلف اقتصادی بخش آموزش با ۰/۰۳۳ تاثیرپذیری عملاً تاثیر معنی‌داری از نرخ ارز نمی‌پذیرد. بخش‌های هتل و رستوران، بهداشت و مددکاری و سایر فعالیت‌های عمومی، اجتماعی و شخصی بین ۰/۴۵ تا ۰/۴۸ درصد از نرخ ارز تاثیر می‌پذیرند و قیمت‌های بخش کشاورزی نیز ۰/۵۵ درصد از تغییرات نرخ ارز تاثیر می‌پذیرد. در خصوص اثر همزمان نرخ ارز بر قیمت‌ها نیز بخش حمل و نقل و صنعت با حدود ۱۵ تا ۱۷ درصد بیشترین اثر همزمان را نشان می‌دهند. شکل ۶ روند تغییرات اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت بخش‌های مختلف تا ۸ وقفه را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشخص است با گذر زمان اثر نرخ ارز در بخش‌های مختلف کمتر می‌شود ولی پویایی این تغییرات در بخش‌های مختلف با یکدیگر متفاوت است. به‌طور مثال بخش صنعت در وقفه ۱ و وقفه ۴ بیشترین تاثیرپذیری را از تغییرات ارزی دارد در حالی که بخش حمل و نقل در اثر همزمان و وقفه‌های ۳ و ۶ بیشترین تاثیر را از تغییرات نرخ ارز می‌پذیرند.

جدول ۱: نحوه اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت اقلام بخش‌های مختلف اقتصادی

اثر همزمان	اثر تجمعی	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)	ضریب اهمیت	تعداد اقلام	
۰/۰۷۹	۰/۵۴۹	۱/۹۷	۲۱	۹۶	کشاورزی شکار و جنگلداری
۰/۱۵۴	۰/۹۳	۲/۶	۴۷/۲	۵۶۷	ساخت (صنعت)
۰/۰۷۷	۰/۴۷۹	۲/۷	۰/۹	۹	هتل و رستوران
۰/۱۶۸	۰/۷۴	۴/۶	۲۱/۰	۲۰	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات
۰/۰۱۲	۰/۰۳۳	۵/۲	۲/۴	۳	آموزش
۰/۰۰۵	۰/۴۶۹	۴/۴	۴/۰	۱۶	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۰/۰۴۶	۰/۴۵۶	۲/۷	۱/۷	۷	سایر فعالیت‌های عمومی، اجتماعی و شخصی

شکل ۶: روند اثر نرخ ارز بر قیمت‌های بخش‌های مختلف در طول ۸ فصل

۵- نتایج ارزیابی آماری قیمت محصولات شرکت‌های بورسی

پس از ارزیابی کلی تمام بخش‌ها در خصوص نحوه تاثیرپذیری از نرخ ارز (که با استفاده از پایگاه داده‌های شاخص قیمت تولیدکننده صورت گرفت) در ادامه گزارش از پایگاه داده‌های قیمت محصولات شرکت‌های بورسی استفاده شده تا بتوان نقش ویژگی‌های بنگاه در تفاوت عکس‌العمل قیمت شرکت‌ها به تغییرات ارزی را مشخص کرد.

جدول ۲ صنایع با بیشترین و کمترین تاثیرپذیری از نرخ ارز را نشان می‌دهد. در بین صنایع با بیشترین تاثیر پذیری می‌توان به تولید کاغذ، ماشین‌آلات و تجهیزات و الیاف مصنوعی اشاره کرد در حالی که تولید سایر محصولات غذایی، چاپ و نخ و پارچه تاثیر به مراتب کمتری نسبت به سایر صنایع داشتند. در بخش دیگر

این جدول صنایع با کندترین و سریع‌ترین واکنش به نمایش در آمده است که در آن صنایع روغن حیوانی و نباتی، چاپ و تولید، انتقال و توزیع برق با بیش از ۵ فصل کندترین عکس‌العمل را نسبت به تغییرات نرخ ارز می‌دهند در حالی که صنایعی مانند ساخت نشاسته و محصولات نشاسته‌ای، تولید آهن و فولاد پایه و فلزات گرانبها غیر آهن با وقفه کمتر از دو دوره سریع‌ترین واکنش را نشان می‌دهند.

جدول ۲: صنایعی با کمترین و بیشترین اثرپذیری از تغییرات نرخ ارز

بیشترین اثرپذیری از تغییرات نرخ ارز		کمترین اثرپذیری از تغییرات نرخ ارز	
نام صنعت	ضریب	نام صنعت	ضریب
محصولات سیمانی	۰/۶۸۱	تولید سایر محصولات غذایی	۰/۰۳۸
سیم و کابل عایق	۰/۸۵۹	چاپ	۰/۱۸۰
الیاف مصنوعی	۰/۹۲۳	نخ و پارچه	۰/۱۸۳
ماشین‌آلات و تجهیزات	۰/۹۹۷	پلاستیک اولیه و لاستیک ترکیبی	۰/۲۳۲
تولید کاغذ و مقوای موجدار و ...	۱/۱۵۵	انواع شیشه	۰/۲۷۲
سریع‌ترین واکنش به تغییرات نرخ ارز		کندترین واکنش به تغییرات نرخ ارز	
نام صنعت	تعداد دوره (فصل)	نام صنعت	تعداد دوره (فصل)
ساخت نشاسته و محصولات نشاسته‌ای	۱/۶	تولید تایلر و بازسازی تایرهای لاستیکی	۴/۱
تولید آهن و فولاد پایه	۱/۷	کاشی و سرامیک	۴/۷
فلزات گرانبها غیر آهن	۱/۸	تولید انتقال و توزیع نیروی برق	۵/۳
سیم و کابل عایق	۲/۱	چاپ	۵/۳
سایر ماشین‌آلات عمومی	۲/۳	روغن حیوانی و نباتی	۵/۶

در ادامه این بخش برای اینکه مشخص شود که ویژگی‌های مختلف بنگاه‌ها مانند صادرات و واردات محوری، مالکیت، نوع کاربرد محصولات، اندازه و موقعیت مالی شرکت در نحوه اثرگذاری نرخ ارز نقش دارند یا خیر، بنگاه‌ها بر اساس این ویژگی‌ها طبقه‌بندی می‌شوند و بنگاه‌هایی که (از نظر ویژگی مورد بررسی) در دو سر طیف قرار دارند^۱، از نظر تاثیرپذیری قیمت‌های محصولات از نرخ ارز با هم مقایسه می‌شوند.

۱-۵ صادرات محوری و واردات محور بودن شرکت‌ها

درجه صادرات محوری و واردات محوری بنگاه‌ها از ویژگی‌هایی است که به طور مستقیم به میزان اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها تاثیر می‌گذارد. برای این منظور صادرات محوری را از نسبت فروش صادراتی به کل فروش محاسبه کرده و واردات محوری را از شاخص نسبت واردات کالای نهاده به کل نهاده استفاده شده

^۱ برای این کار بنگاه‌ها بر اساس یک ویژگی مرتب می‌شوند. سپس ۴۰ درصد از بالا و ۴۰ درصد پایین طیف بنگاه‌ها به عنوان دو نمونه با همدیگر مقایسه می‌شوند.

است. جدول ۳ نتیجه مقایسه ۵ شاخص معرفی شده را در دو گروه شرکت‌های صادرات محور و شرکت‌های کمتر متکی به صادرات نشان می‌دهد. بر اساس نتایج این جدول شرکت‌های صادرات محور اگرچه اثر همزمان بیشتری نسبت به سایر شرکت‌ها نسبت به تغییرات ارزی می‌دهند و وقفه اثرگذاری در آنها کمتر از سایر شرکت‌ها است، اما از منظر شاخص‌های رشد قیمت‌ها بعد از شوک ارزی ۹۰-۹۱ و شاخص بیشترین اثرگذاری تاثیرپذیری کمتری نسبت به سایر شرکت‌ها دارند. بنابراین می‌توان گفت که شرکت‌های صادرات محور واکنش سریع‌تری نسبت به تغییرات ارزی نشان می‌دهند اما میزان عکس‌العمل قیمتی این شرکت‌ها به نرخ ارز بر خلاف انتظار کمتر از سایر شرکت‌ها است. از این رو به نظر می‌رسد که برای دیدن اثر صادرات محوری در اثرگذاری نرخ ارز لازم است که درجه وابستگی به واردات نیز در این بنگاه‌ها کنترل شود. که در جدول ۵ این کار صورت گرفته است.

جدول ۳: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب صادرات محوری

آماره آزمون برابری میانگین	صادرات محور- زیاد			صادرات محور- کم			
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
-۲/۸۴	۰/۶۴	۰/۱۱	۸۳۳	۰/۸۰	۰/۰۱	۷۵۲	اثر همزمان
۳/۳۸	۰/۹۶	۰/۹۴	۸۸۱	۱/۰۶	۱/۱۰	۸۱۷	بیشترین اثرگذاری
۰/۴۶	۱/۶۱	۰/۸۸	۵۷۷	۲/۳۹	۰/۹۴	۵۰۰	اثر تجمعی
۳/۸۱	۲/۴۲	۳/۶۹	۶۵۳	۲/۲۸	۴/۱۹	۶۳۳	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
۱/۹۸	۰/۵۳	۰/۹۱	۴۵۱	۰/۷۵	۱/۰۰	۳۶۵	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱

جدول ۴ اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها را در بنگاه‌های با درجه وابستگی زیاد و کم به واردات نشان می‌دهد. بر اساس نتایج بر اساس دو شاخص بیشترین اثرگذاری و رشد قیمت‌ها بعد از شوک ارزی شرکت‌های واردات محورتر بیشتر قیمت‌های خود را افزایش می‌دهند.

جدول ۴: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب واردات محوری

آماره آزمون برابری میانگین	واردات محور- زیاد			واردات محور- کم			
	انحراف معیار	میانگی ن	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
۲/۸۸	۰/۸۴	۰/۰۱	۸۱۳	۰/۵۴	۰/۱۱	۷۷۵	اثر همزمان
-۴/۶۱	۱/۰۹	۱/۱۰	۸۹۳	۰/۸۹	۰/۸۸	۸۰۸	بیشترین اثرگذاری
۱/۴۸	۲/۱۹	۰/۸۲	۴۹۹	۱/۸۷	۱/۰۰	۵۸۶	اثر تجمعی
-۰/۱۰	۲/۳۴	۳/۹۳	۶۳۰	۲/۴۰	۳/۹۱	۶۵۸	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
-۴/۰۶	۰/۷۴	۱/۰۵	۴۰۵	۰/۵۱	۰/۸۸	۴۵۹	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱

جدول ۵ به نوعی به طور همزمان هم واردات محوری و هم صادرات محوری بنگاه‌ها را در نظر گرفته است. این صورت که شاخص واردات محوری از شاخص صادرات محوری در هر بنگاه کسر شده است. از این رو برخی بنگاه‌ها به طور کل منابع ارزی بیشتری از مصارف ارزی داشتند و برخی دیگر مصارف ارزی بالاتری داشتند. بر اساس مقایسه میانگین این دو گروه بنگاه می‌توان گفت که عکس‌العمل قیمتی گروهی از بنگاه‌ها که مصارف ارزی بیشتری نسبت به منابع ارزی دارند (و یا واردکننده خالص هستند) نسبت به تغییرات نرخ ارز شدیدتر از بنگاه‌هایی خواهد بود که منابع ارزی بالاتری نسبت به مصارف ارزی دارند. این ادعا توسط هر سه شاخص «بیشترین اثرگذاری» «اثر تجمعی» و «رشد قیمت‌ها بعد از شوک ارزی» تایید می‌شود. در عوض با توجه به دو شاخص «اثر همزمان» و «وقفه بیشترین اثرگذاری» می‌توان ادعا کرد که سرعت واکنش شرکت‌های صادرکننده خالص به تغییرات ارزی سریع‌تر از شرکت‌های واردکننده خالص خواهد بود. بر اساس این جدول می‌توان گفت که زمانی که صادرات محوری و واردات محوری شرکت‌ها را با همدیگر مدنظر قرار داده می‌شود، می‌توان تصویر روشن‌تری از رفتار بنگاه‌ها به تغییرات ارزی مشاهده کرد.

جدول ۵: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب خالص واردات

آماره آزمون برابری میانگین	مصارف ارزی بیشتر از منابع ارزی			مصارف ارزی کمتر از منابع ارزی			
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
۳/۰۸	۰/۸۵	۰/۰۲	۶۶۴	۰/۵۱	۰/۱۴	۵۵۰	اثر همزمان
-۶/۲۱	۱/۱۰	۱/۱۶	۷۳۱	۰/۸۴	۰/۸۳	۵۷۴	بیشترین اثرگذاری
-۲/۲۳	۱/۶۸	۱/۱۳	۳۶۴	۱/۱۸	۰/۹۰	۴۱۸	اثر تجمعی
-۲/۴۷	۲/۳۰	۴/۱۲	۴۹۴	۲/۴۵	۳/۷۴	۴۶۳	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
-۳/۱۲	۰/۸۱	۱/۰۵	۲۹۲	۰/۵۲	۰/۸۸	۳۴۴	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۱-۹۰

۵-۲ نوع کاربری محصولات

یکی از ویژگی‌های دیگری که می‌تواند نحوه واکنش قیمت به شوک ارزی را تحت تاثیر خود قرار دهند ماهیت کاربردی محصولات است. از این رو محصولات تولیدی شرکت‌های بورسی به سه گروه کالاهای مصرفی، کالاهای سرمایه‌ای و کالاهای واسطه‌ای تقسیم شده‌اند و اثر نرخ ارز بر قیمت این محصولات با همدیگر مقایسه شده است که نتایج آن در جدول ۶ نشان داده شده است. بر این اساس اگرچه میانگین شاخص‌ها در کالاهای سرمایه‌ای نسبت به کالاهای مصرفی و واسطه نشان می‌دهد که قیمت کالاهای سرمایه‌ای بیشتر از گروه‌های دیگر نسبت به تغییرات ارز واکنش نشان می‌دهد اما از آنجا که این تفاوت معنی‌دار نشده است نمی‌توان این ادعا را تایید کرد. اما تنها تفاوت معنی‌داری که در این جدول مشاهده می‌شود این است که واکنش قیمتی کالاهای واسطه به تغییرات ارزی با وقفه کمتری نسبت به سایر کالاها است.

جدول ۶: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف کالاها بر حسب نوع کاربرد

آماره آزمون برابری میانگین	آماره آزمون برابری میانگین	کالاهای واسطه			کالاهای سرمایه‌ای			کالاهای مصرفی			
		میانگین تعداد	میانگین نرخ ارز	میانگین نرخ ارز	میانگین تعداد	میانگین نرخ ارز	میانگین نرخ ارز	میانگین تعداد	میانگین نرخ ارز	میانگین نرخ ارز	
۰/۵۷	-۱/۲۱	۰/۶۴	۰/۰۵	۱۰۵۷	۰/۹۷	۰/۱۰	۱۵۴	۰/۷۷	-۰/۰۱	۵۳۶	اثر همزمان
۴/۳۶	-۲/۷۷	۰/۹۳	۰/۸۹	۱۱۲۳	۱/۲۰	۱/۳۰	۱۷۷	۱/۰۴	۱/۰۳	۵۷۹	بیشترین اثرگذاری
۰/۴۸	۰/۱۸	۱/۸۷	۰/۷۹	۷۵۲	۱/۶۶	۰/۸۸	۸۸	۲/۰۶	۰/۹۲	۳۶۱	اثر تجمعی
۱/۹۴	-۰/۱۰	۲/۳۷	۳/۷۳	۸۷۷	۲/۵۴	۴/۲۰	۱۲۰	۲/۳۳	۴/۱۷	۴۳۹	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
۰/۴۶	۱/۵۳	۰/۶۲	۰/۹۰	۵۹۰	۰/۷۶	۰/۹۴	۶۵	۰/۷۹	۱/۱۱	۲۶۵	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱

۳-۵ وضعیت محدودیت مالی شرکت‌ها

تصمیم‌گیری در خصوص قیمت‌گذاری و نحوه واکنش به شوک‌های بیرونی از جمله شوک ارزی می‌تواند تحت تاثیر وضعیت مالی شرکت‌ها قرار گیرد. لذا این فرضیه قابل آزمون خواهد بود که شرکت‌هایی که با محدودیت مالی شدیدی روبرو هستند، در صورتی که شوکی منجر به افزایش هزینه تمام شده آنها شود، سریع‌تر از سایر شرکت‌ها و با شدت بیشتری آن را در قیمت‌ها لحاظ می‌کنند. برای بررسی این فرضیه برای هر بنگاه شاخص محدودیت مالی محاسبه شده است. شاخص محدودیت مالی استفاده شده در اینجا از مطالعه وایتد و وو^۱ (۲۰۰۶) استخراج شده است که پارامترهای آن برای اقتصادی ایران توسط مطالعه محمودزاده و همکاران (۱۳۹۵) محاسبه شده است.

بر اساس جدول ۷ نمی‌توان این ادعا را تایید کرد که شرکت‌های با محدودیت مالی شدیدتر قیمت‌های خود را ناشی از شوک مثبت ارزی بیشتر افزایش می‌دهند چون میانگین شاخص‌های «بیشترین اثرگذاری» «اثر تجمعی» و «رشد قیمت بعد از شوک ۹۰» در دو نمونه بنگاه‌های با محدودیت مالی زیاد و کم تفاوت معنی‌داری ندارند. اما با توجه به اینکه «اثر همزمان» در شرکت‌های با محدودیت مالی شدید به‌طور معنی‌داری بیشتر از شرکت‌های با محدودیت مالی کم هست و از طرف دیگر وقفه اثرگذاری نرخ ارز در قیمت‌های بنگاه‌های با محدودیت مالی شدید به‌طور معنی‌داری کمتر است، می‌توان این ادعا را مطرح کرد که بنگاه‌های با محدودیت مالی شدید به واسطه شرایط مالی که دارند تغییرات قیمتی ناشی از شوک ارزی را سریع‌تر از سایر شرکت‌ها لحاظ می‌کنند.

جدول ۷: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب محدودیت مالی

¹ Whited & Wu

آماره آزمون برابری میانگین	بنگاه‌های با محدودیت مالی زیاد			بنگاه‌های با محدودیت مالی کم			
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
-۳/۳۵	۰/۴۹	۰/۱۷	۳۳۶	۰/۵۲	۰/۰۲	۲۳۶	اثر همزمان
۰/۱۳	۰/۸۵	۰/۸۶	۳۵۱	۰/۹۵	۰/۸۷	۲۵۰	بیشترین اثرگذاری
-۰/۰۷	۱/۲۹	۰/۹۷	۲۶۲	۱/۲۷	۰/۹۶	۱۷۴	اثر تجمعی
۴/۶۲	۲/۴۰	۳/۴۲	۲۹۳	۲/۴۴	۴/۴۴	۲۰۶	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
-۱/۵۷	۰/۵۶	۰/۹۶	۲۱۷	۰/۴۶	۰/۸۷	۱۱۷	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۱-۹۰

۴-۵ مالکیت شرکت‌ها

یکی از فرضیه‌هایی که در خصوص نحوه تعدیل قیمت می‌تواند مطرح شود، اثر مالکیت شرکت‌ها در رفتارهای قیمت‌گذاری خواهد بود. شرکت‌هایی که عمدتاً تحت نظر نهادهای دولتی قرار دارند به واسطه نظارت و قوانینی که در خصوص قیمت باید رعایت کنند کمتر از سایر بنگاه‌ها قیمت خود را افزایش می‌دهند. به این منظور در جدول ۸ بنگاه‌های واردات محور بر حسب اینکه سهامدار دولتی دارند یا خیر تقسیم شده‌اند. بر اساس مقایسه میانگین شاخص‌ها در این دو گروه می‌توان گفت که بر اساس هر سه شاخصی که اندازه تغییرات قیمت ناشی از نرخ ارز را نشان می‌دهد (یعنی سه شاخص بیشترین اثرگذاری، اثر تجمعی و رشد قیمت‌ها بعد از شوک ارزی ۹۱-۹۰) بنگاه‌های غیردولتی افزایش قیمت بیشتری نسبت به بنگاه‌های دولتی داشته‌اند. البته معنی داری دو شاخص از سه شاخص تایید شده است. لذا می‌توان گفت که مالکیت اثر معنی‌داری بر میزان تغییرات قیمت‌ها از تغییرات ارزی خواهد داشت.

جدول ۸: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب مالکیت دولتی

آماره آزمون برابری میانگین	بنگاه‌های با سهام‌دار دولتی و واردات محور			بنگاه‌های غیردولتی واردات محور			
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
-۱/۰۰	۰/۸۴	۰/۰۹	۲۳۲	۰/۸۶	۰/۰۲	۴۲۲	اثر همزمان
۱/۳۱	۱/۱۰	۱/۱۰	۲۶۵	۱/۱۱	۱/۲۱	۴۵۶	بیشترین اثرگذاری
۲/۱۴	۱/۵۸	۰/۸۸	۱۲۳	۱/۷۲	۱/۲۶	۲۴۱	اثر تجمعی
-۰/۹۸	۲/۲۸	۴/۲۶	۱۶۳	۲/۳۱	۴/۰۵	۳۳۱	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
۱/۷۰	۰/۷۷	۰/۹۴	۱۰۱	۰/۸۴	۱/۱۱	۱۸۵	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۱-۹۰

۵-۵ اندازه شرکت‌ها

شاخص دیگر از بنگاه‌ها که می‌تواند رابطه قیمت‌ها و نرخ ارز را تحت تاثیر قرار دهد اندازه بنگاه‌ها است. می‌توان این فرضیه را اینگونه مطرح کرد که بنگاه‌های بزرگ به واسطه دسترسی آسان به منابع مالی، قدرت چانه‌زنی بالاتر در معاملات و نظارت بیشتری که بر روی قیمت‌گذاری آنها وجود دارد رشد قیمت ناشی از شوک ارزی کمتری نسبت به بنگاه‌های کوچک خواهد داشت. این فرضیه در جدول ۹ با تقسیم تمام بنگاه‌ها به بنگاه‌های بزرگ و کوچک مورد آزمون قرار گرفته است. بر اساس نتایج گزارش شده است جدول سه شاخص از دو شاخصی که میزان تاثیرپذیری قیمت از نرخ ارز را اندازه‌گیری می‌کنند در شرکت‌های کوچک به طور معنی‌داری بزرگتر از شرکت‌های بزرگ هستند. به عبارت دیگر می‌توان تایید کرد که بنگاه‌های کوچک قیمت‌های خود را بیشتر از بنگاه‌های بزرگ افزایش می‌دهند. برای اینکه از صحت این نتیجه اطمینان حاصل شود، این آزمون و مقایسه در بین بنگاه‌های واردات محور انجام شده است. به عبارت دیگر بنگاه‌های واردات محور به دو دسته بنگاه‌های کوچک و بزرگ تقسیم شدند و میانگین شاخص‌ها در این دو گروه با هم مقایسه شده است که نتایج آن در جدول ۱۰ آمده است. خروجی‌های این جدول نتایج جدول ۹ را با قدرت بیشتری تکرار کرده است. یعنی بنگاه‌های کوچکتر واکنش قیمتی بزرگتری به تغییرات ارزی دارند. به علاوه در جدول ۱۰ با توجه به اینکه وقفه اثرگذاری نرخ ارز در بین بنگاه‌های کوچک به طور معنی‌داری پایینتر از بنگاه‌های بزرگ است می‌توان نتیجه این بخش را اینگونه تکمیل کرد که نه تنها قیمت بنگاه‌های کوچک اثر بیشتری می‌پذیرند بلکه این بنگاه‌ها نسبت به تغییرات ارز سریع‌تر واکنش نشان می‌دهند.

جدول ۹: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب اندازه بنگاه

آماره آزمون برابری میانگین	بنگاه‌های بزرگ			بنگاه‌های کوچک			
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
-۱/۸۰	۰/۵۸	۰/۰۹	۸۰۷	۰/۸۵	۰/۰۱	۵۰۶	اثر همزمان
۳/۰۳	۰/۹۰	۰/۹۱	۸۴۳	۱/۱۱	۱/۰۹	۵۶۰	بیشترین اثرگذاری
-۱/۰۹	۱/۴۵	۱/۰۴	۵۶۶	۱/۶۷	۰/۹۲	۳۱۵	اثر تجمعی
۱/۱۴	۲/۴۱	۳/۷۸	۶۵۹	۲/۳۳	۳/۹۵	۴۰۶	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
۲/۷۹	۰/۵۱	۰/۹۴	۴۵۹	۰/۸۶	۱/۱۰	۲۷۶	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱

جدول ۱۰: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب اندازه بنگاه (بین بنگاه‌های واردات‌محور)

آماره آزمون برابری میانگین	بنگاه‌های بزرگ - واردات محور			بنگاه‌های کوچک - واردات محور			
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
۰/۳۹	۰/۶۸	۰/۰۵	۲۸۰	۰/۹۹	۰/۰۸	۲۵۵	اثر همزمان
۳/۰۵	۰/۹۶	۰/۹۳	۲۹۷	۱/۲۲	۱/۲۱	۲۹۰	بیشترین اثرگذاری
۰/۲۶	۱/۳۷	۰/۹۵	۱۶۸	۱/۷۷	۱/۰۰	۱۴۹	اثر تجمعی
-۲/۱۵	۲/۳۸	۴/۱۳	۲۰۹	۲/۳۶	۳/۶۲	۱۹۶	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
۲/۹۲	۰/۵۳	۰/۹۵	۱۲۷	۱/۰۶	۱/۲۵	۱۳۴	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱

۵-۶ نوع ارز مورد استفاده

بنگاه‌های بوری در گزارش‌های خود در هر دوره اعلام می‌کنند که با چه ارزی یا ارزهای خارجی صادرات و یا واردات انجام می‌دهند. می‌توان بررسی کرد که آیا شرکت‌هایی که به طور مثال با دلار کار می‌کنند نسبت به شرکت‌هایی که با سایر ارزها مانند یورو کار می‌کنند، عکس‌العمل قیمتی متفاوتی نسبت به شوک ارز دارند یا خیر. جدول ۱۱ میانگین شاخص‌ها را در دو گروه نشان می‌دهد که طبقه بندی این گروه‌ها بر این اساس بوده است که بنگاه در فروش صادراتی فقط از دلار استفاده کرده و یا از سایر ارزها استفاده کرده است. بنابراین بنگاه‌هایی که درآمدهای ارزی‌شان غیردلاری بوده بر اساس دو شاخص از سه شاخص (که اندازه واکنش قیمت‌ها را سنجش می‌کنند) به‌طور معنی‌داری واکنش قیمتی بیشتری نسبت به سایر بنگاه‌ها با درآمد دلاری دارند. جدول ۱۲ به صورت مشابهی به ارز مربوط به مخارج ارزی پرداخته است و بنگاه‌ها را بر حسب اینکه مخارج ارزی آنها فقط دلاری بوده است یا از ارزهای دیگر هم استفاده کرده‌اند طبقه‌بندی کرده است. بر اساس نتایج می‌توان گفت که بنگاه‌هایی که مخارج ارزی آنها دلاری است افزایش قیمت بیشتری ناشی از تغییرات ارزی دارند. در مجموع بنگاه‌هایی که درآمد ارزی آنها غیر دلاری و مخارج ارزی آنها دلاری است، بیشتر از بنگاه‌های دیگر نسبت به تغییرات نرخ ارز واکنش نشان می‌دهند.

نکته دیگری که در خصوص نوع ارز مورد استفاده بنگاه‌ها مطرح است این است که برخی از بنگاه‌ها چه در صادرات و چه در واردات از یک ارز استفاده می‌کنند در حالی که برخی شرکت‌ها هستند که به هر دلیلی در مبادلات تجاری خود از چند ارز خارجی استفاده می‌کنند. در جدول ۱۳ با این معیار (استفاده از یک ارز یا چند ارز) بنگاه‌ها را به دو گروه تقسیم کرده و شاخص‌ها را در این دو گروه با یکدیگر مقایسه کرده است.

بر اساس نتایج با توجه به این که شاخص‌ها تفاوت در یک جهت را نشان نمی‌دهند نمی‌توان استفاده از یک یا چند ارز را در واکنش به تغییرات ارز موثر دانست.^۱

جدول ۱۱: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب نوع ارزی که در صادرات استفاده می‌کنند

آماره آزمون	بنگاه‌هایی درآمد ارزی صادراتی آنها غیردلاری بوده است			بنگاه‌هایی درآمد ارزی صادراتی آنها بر حسب دلار بوده است			تعداد مشاهدات	تعداد مشاهدات
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات		
برابری میانگین								
	۰/۱۵-	۰/۷۶	۷۹۸	۰/۶۷	۰/۰۳	۸۵۱		اثر همزمان
	۴/۱۸-	۱/۰۵	۸۴۷	۰/۹۷	۰/۹۱	۹۱۳		بیشترین اثرگذاری
	۲/۹۸-	۲/۱۳	۴۹۵	۱/۸۷	۰/۷۰	۶۳۰		اثر تجمعی
	۱/۱۷-	۲/۳۰	۶۱۲	۲/۴۳	۳/۹۱	۷۳۰		وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
	۱/۵۱	۰/۶۲	۳۷۵	۰/۶۴	۰/۹۸	۵۰۷		رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۱-۹۰

جدول ۱۲: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب نوع ارزی که در واردات استفاده می‌کنند

آماره آزمون	بنگاه‌هایی مخارج ارزی آنها غیردلاری است			بنگاه‌هایی مخارج ارزی آنها دلاری است			تعداد مشاهدات	تعداد مشاهدات
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات		
برابری میانگین								
	۱/۰۲-	۰/۶۹	۱۱۸۶	۰/۷۴	۰/۰۲	۴۲۹		اثر همزمان
	۱/۸۹	۰/۹۸	۱۲۶۹	۱/۰۳	۱/۰۶	۴۵۰		بیشترین اثرگذاری
	۱/۰۷-	۱/۹۵	۸۱۰	۲/۱۶	۰/۸۰	۳۰۰		اثر تجمعی
	۰/۳۱	۲/۳۹	۹۴۰	۲/۳۲	۴/۰۲	۳۶۹		وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
	۲/۹۸	۰/۶۷	۶۴۰	۰/۵۳	۱/۰۶	۲۰۵		رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۱-۹۰

^۱ علاوه بر متغیرهایی که اثر آنها به واکنش ارزی مورد ارزیابی قرار گرفت و نتایج آن گزارش شده است. اثر برخی دیگر از متغیرها نیز مورد بررسی قرار گرفت که بدلیل اینکه اثر آنها معنی‌دار نبوده است گزارش نشده است. یکی از این متغیرها دسترسی به نرخ ارز ترجیحی بود. بر اساس نتایج آماری تفاوت معنی‌داری بین شرکت‌هایی که در اولویت تخصیص ارز وارداتی قرار داشتند و آنهایی که نداشتند وجود نداشت.

جدول ۱۳: اثر نرخ ارز بر قیمت‌ها در طبقه‌بندی‌های مختلف بنگاه‌ها بر حسب تعداد ارزی که در مبادلات استفاده می‌کنند

آماره آزمون برابری میانگین	استفاده از چند ارز در مبادلات			استفاده از یک ارز در مبادلات			
	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	انحراف معیار	میانگین	تعداد مشاهدات	
-۱/۲۱	۰/۶۴	۰/۰۷	۴۲۵	۰/۷۱	۰/۰۲	۶۳۷	اثر همزمان
-۰/۷۶	۰/۹۷	۱/۰۴	۴۴۳	۰/۹۹	۱/۰۰	۶۷۹	بیشترین اثرگذاری
-۲/۴۹	۲/۳۲	۱/۱۶	۲۶۰	۱/۹۶	۰/۷۴	۴۴۴	اثر تجمعی
-۰/۶۶	۲/۲۹	۴/۱۰	۲۹۷	۲/۳۰	۳/۹۹	۵۳۹	وقفه بیشترین اثرگذاری (تعداد فصل)
۲/۹۸	۰/۵۰	۰/۸۹	۱۹۳	۰/۷۱	۱/۰۵	۳۴۸	رشد قیمت‌ها بعد شوک ارزی ۹۰-۹۱

۶- خلاصه و جمع‌بندی

نحوه اثرگذاری نرخ ارز بر اقتصاد ایران از آن جهت حائز اهمیت است که در سال‌های گذشته به واسطه سیاست‌گذاری‌ها در این حوزه شاهد جهش‌های ارزی در اقتصاد ایران بوده‌ایم. قیمت‌ها به‌عنوان متغیری هستند که بیشترین تاثیر را از تغییرات نرخ ارز می‌پذیرند و اثرات شوک‌های ارزی را به اقتصاد داخلی منتقل می‌کنند. لذا اینکه قیمت‌ها چگونه تحت تاثیر نرخ ارز قرار می‌گیرد می‌تواند شناخت ما را در خصوص نحوه اثرگذاری شوک ارزی کامل کند. نکته‌ای که در این گزارش به آن پرداخته شده این است که همه قیمت‌ها به یک اندازه و در یک بازه زمانی مشخص نسبت به تغییرات نرخ ارز واکنش نشان نمی‌دهند و عکس‌العمل قیمتی محصولات و شرکت‌های مختلف ناشی از شوک ارزی متفاوت است.

در این مطالعه به این پرداخته شده است که چه عواملی می‌تواند تفاوت در عکس‌العمل قیمت‌ها ناشی از تغییرات ارزی را توضیح دهد. به این منظور عکس‌العمل قیمتی به تغییرات ارزی از دو بعد اندازه (یا شدت) عکس‌العمل و سرعت عکس‌العمل مورد تحلیل ارزیابی قرار گرفته است. به این منظور از دو پایگاه داده استفاده شده است. اول پایگاه داده قیمت محصولات شرکت‌های بورسی که شامل ۲۳۶۹ قلم کالا که توسط ۳۵۵ شرکت‌های بورسی و فرابورسی در بازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۷ انتشار پیدا کرده است و دوم پایگاه داده شامل ۷۳۴ قلم کالا و خدمت مربوط به شاخص قیمتی تولیدکننده (PPI) است. برای ارزیابی شدت اثرگذاری قیمت‌ها از نرخ ارز برای هر قلم کالا سه شاخص «اثر تجمعی» «بیشترین اثرگذاری» و «رشد قیمت‌ها بعد از شوک ارزی ۹۰-۹۱» محاسبه شده است. همچنین سرعت عکس‌العمل نیز با دو شاخص «اثر همزمان» و «وقفه بیشترین اثرگذاری» اندازه‌گیری شده است.

وقفه اثرگذاری نرخ ارز بر روی قیمت‌های بخش کشاورزی و بخش ساخت (صنعت) به ترتیب ۱/۹۷ و ۲/۶ است که نسبت به سایر بخش‌ها عکس‌العمل سریعتری به تغییرات ارزی نشان می‌دهند در حالی که در

برخی بخش حمل و نقل، آموزش و بهداشت و مددکاری اجتماعی این وقفه بیشتر از ۴ دوره است و به ۵/۲ نیز می‌رسد.

بخش صنعت با ضریب اثر تجمعی ۰/۹۳ بیشترین تاثیرپذیری را از نرخ ارز داشته است. به عبارت دیگر در این بخش قیمت‌ها تقریباً به اندازه رشد نرخ ارز افزایش پیدا می‌کنند. بعد از بخش صنعت، بخش حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات با ۰/۷۴ بیشترین تاثیرپذیری را از نرخ ارز دارند. از بین بخش‌های مختلف اقتصادی بخش آموزش با ۰/۰۳۳ تاثیرپذیری عملاً تاثیر معنی‌داری از نرخ ارز نمی‌پذیرد. بخش‌های هتل و رستوران، بهداشت و مددکاری و سایر فعالیت‌های عمومی، اجتماعی و شخصی بین ۰/۴۵ تا ۰/۴۸ درصد از نرخ ارز تاثیر می‌پذیرند و قیمت‌های بخش کشاورزی نیز ۰/۵۵ درصد از تغییرات نرخ ارز تاثیر می‌پذیرد.

برای آزمون اینکه ویژگی‌های بنگاه‌ها در عکس‌العمل متفاوت قیمت‌ها به شوک ارزی موثر بوده است یا خیر بنگاه‌ها بر حسب ویژگی مدنظر به دو گروه تقسیم شده و شاخص‌های آنها با یکدیگر مقایسه می‌شود. بر اساس نتایج واردات محوری، بیشتر بودن مصارف ارزی از منابع ارزی و معیار بودن دلار در خریدهای وارداتی در شرکت‌ها باعث افزایش تاثیرپذیری قیمت‌های آن شرکت‌ها از تغییرات ارزی شده و مالکیت دولتی، بزرگتر بودن شرکت‌ها و معیار قرار دادن دلار برای فروش‌های صادراتی تاثیرپذیری قیمت‌ها از نرخ ارز را کاهش می‌دهد. همچنین بنگاه‌های کوچک‌تر، با محدودیت مالی بالا، تولیدکننده کالای واسطه (در مقابل کالاهای نهایی مصرفی و سرمایه‌ای) و بنگاه‌هایی که منابع ارزی آنها بیشتر از مصارف ارزی‌شان است قیمت‌های‌شان را نسبت رشد نرخ ارز سریع‌تر افزایش می‌دهند.

جدول ۱۴: خلاصه نتایج مربوط به قیمت‌های محصولات شرکت‌های بورسی

جدول مربوطه	سرعت عکس‌العمل قیمتی به تغییرات ارزی	شدت عکس‌العمل قیمتی به تغییرات ارزی	ویژگی‌های بنگاه
جدول ۳		↑	واردات محوری
جدول ۴			صادرات محوری
جدول ۵	↓	↑	مصارف ارزی بیشتر از منابع ارزی
جدول ۶	↑		کالاهای واسطه نسبت به کالاهای نهایی
جدول ۷	↑		محدودیت مالی
جدول ۸ و ۹		↓	مالکیت دولتی
جدول ۱۰	↓	↓	بنگاه‌های بزرگ‌تر
جدول ۱۱		↓	منابع ارزی بر حسب دلار
جدول ۱۲		↑	مصارف ارزی بر حسب دلار
جدول ۱۳	—	—	استفاده از یک ارز خارجی

۷- منابع و مآخذ

- ابراهیمی سجاد، مدنی‌زاده سیدعلی (۱۳۹۵) تغییرات گذر نرخ ارز و عوامل مؤثر بر آن در ایران، مطالعه اقتصاد کاربردی ایران، شماره ۱۸ صص ۱۴۷ تا ۱۷۰.
- ارباب‌افضلی محمد، ابراهیمی ایلناز (۱۳۹۵) گذار نامتقارن نرخ ارز در اقتصاد ایران، سال نهم، شماره ۲۷ صص ۲۹-۵۲.
- خوشبخت، آمنه و اخباری، محمد (۱۳۸۶)، «بررسی فرآیند اثرگذاری نرخ ارز بر تورم قیمت مصرف‌کننده و واردات در ایران»، پژوهشنامه اقتصادی، صص ۸۲-۵۱.
- شجری هوشنگ، طیبی سیدکمال و جلایی سیدعبدالمجید (۱۳۸۵) عبور نرخ ارز و رابطه آن با سیاست‌های پولی و درجه باز بودن اقتصاد در ایران به روش سیستم‌های فازی عصبی، صص ۱۵۳-۱۷۹.
- طیبی سید کمیل، نصرالهی خدیجه، یزدانی مهدی، ملک حسینی سید حسن (۱۳۹۴) تحلیل اثر عبور نرخ ارز بر تورم در ایران (۱۳۹۱-۱۳۷۰)، پژوهش‌های اقتصاد ایران، دوره ۲۰، شماره ۶۳، صفحه ۱-۳۶.
- عیسی‌زاده روشن یوسف (۱۳۹۴) عبور نرخ ارز: مورد مطالعه اقتصاد ایران، فصلنامه سیاست‌ها راهبردی و کلان، سال سوم شماره ۱۰، صص ۸۹-۱۰۶.
- محمودزاده امینه، نیلی فرهاد و نیلی مسعود (۱۳۹۵) اندازه‌گیری محدودیت مالی بنگاه، تبیین نقش دوره گردش نقد، مطالعات و سیاست‌های اقتصاد (نامه مفید)، دوره ۱۲، شماره ۱، صفحه ۷۵-۱۰۰.
- موسوی محسنی رضا، سبحانی پور مینا (۱۳۸۷) بررسی گذر نرخ ارز در اقتصاد ایران، پژوهشنامه اقتصادی، شماره ۴ (ویژه نامه طرح تعدیل اقتصادی)؛ از صفحه ۱۲۹ تا صفحه ۱۴۹.
- Amiti, M., Itskhoki, O., & Konings, J. (2014). Importers, exporters, and exchange rate disconnect. *American Economic Review*, 104(7), 1942-78.
- Berger, D., & Vavra, J. S. (2013). Volatility and Pass-through (No. w19651). National Bureau of Economic Research.
- Campa, J. M., & Goldberg, L. S. (2005). Exchange rate pass-through into import prices. *Review of Economics and Statistics*, 87(4), 679-690.
- Choudhri, Ehsan U.; Hakura, Dalia S. (2006) "Exchange rate pass-through to domestic prices : does the inflationary environment matter?" *Journal of international money and finance*. Vol. 25.2006, 4, p. 614-639.
- Devereux, M. B., & Engel, C. (2002). Exchange rate pass-through, exchange rate volatility, and exchange rate disconnect. *Journal of Monetary economics*, 49(5), 913-940.

- Froot, K. A., & Klemperer, P. D. (1989). Exchange rate pass-through when market share matters, *The American Economic Review*, Vol. 79, No. 4 (Sep., 1989), pp. 637-654.
- Gagnon, J. E., & Ihrig, J. (2004). Monetary policy and exchange rate pass-through. *International Journal of Finance & Economics*, 9(4), 315-338
- Smets, F., & Wouters, R. (2002). Openness, imperfect exchange rate pass-through and monetary policy. *Journal of monetary Economics*, 49(5), 947-981.
- Strasser, G. (2013). Exchange rate pass-through and credit constraints. *Journal of Monetary Economics*, 60(1), 25-38.

فهرست گزارش‌های پژوهشی

عنوان	کد گزارش	نویسنده/ نویسندگان
۱۳۹۸		
نحوه اثرگذاری نرخ ارز بر قیمت‌ها: تحلیلی بر اساس داده‌های خرد	MBRI- RR -98003	سجاد ابراهیمی
برترین موسسات مالی اسلامی جهان در سال ۲۰۱۸	MBRI- TR -98002	لیلا محرابی
استاندارد شرعی سازمان حسابداری و حسابرسی موسسات مالی اسلامی درباره صکوک سرمایه‌گذاری	MBRI- RR -98001	رسول خوانساری، فرشته ملاکریمی
۱۳۹۷		
چکیده سیاستی هشتمین همایش سالانه بانکداری الکترونیک و نظام‌های پرداخت	MBRI- CR -97013	
ورشکستگی بانکی و جایگاه نظام گزیر در ثبات مالی کشور	MBRI- PP -97012	زینب بیابانی
وضعیت بانک‌های اسلامی در جهان	MBRI- RR -97011	لیلا محرابی
بایسته‌های انتشار صکوک ارزی در ایران و نقش آن در ثبات مالی	MBRI- PP -97010	رسول خوانساری
اثرات شیوه‌های جبران کسری بودجه بر تورم و رشد اقتصادی	MBRI- PP -97009	سعید بیات، وهاب قلیچ
نقش و اثرگذاری صندوق‌های بازنشستگی در ثبات مالی اقتصاد ایران؛ لزوم شکل‌گیری مقام ناظر احتیاطی	MBRI- PP -97008	ایلناز ابراهیمی، مریم همتی
آسیب‌شناسی معاملات فردایی ارز و طراحی ابزارهای جایگزین در چهارچوب اسلامی	MBRI- PP -97007	حسین میثمی، کامران ندری
سیاستگذاری پولی و احتیاطی کلان در اقتصاد ایران: رویکرد ثبات مالی	MBRI- PP -97006	مهدی هادیان
ارزیابی اثرات متقابل پایداری بودجه‌ای و ثبات مالی در اقتصاد ایران	MBRI- PP -97005	ژاله زارعی
تحلیل عوامل موثر بر تصمیم سپر سرمایه شبکه بانکی	MBRI- PP -97004	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
چکیده سیاستی بیست و هشتمین همایش سالانه سیاست‌های پولی و ارزی	MBRI- PP -97003	
تأثیر نوسانات نرخ ارز بر تولید و قیمت‌گذاری در بخش صنعت کشور: کاربردی از داده‌های خرد قیمت و تولید صنعتی	MBRI- PP -97002	سجاد ابراهیمی، سعید بیات، امید قادری
شناسایی چارچوب قانونی گزیر (Resolution) برای بانک‌های اسلامی	MBRI- PN -97001	لیلا محرابی
۱۳۹۶		
درآمد در معرض خطر بانک و قالب جدید گزارشگری صورت‌های مالی بین‌المللی IFRS	MBRI- PN -96014	هادی حیدری و ایمان نوربخش
نظام حقوقی وثایق منقول در تعامل با بانکداری بین‌الملل	MBRI- PN -96013	زهرا خوشنود
دست‌نامه صکوک: راهنمایی برای ساختاردهی صکوک	MBRI-TR-96012	رضا یارمحمدی، رسول خوانساری، سید محمد حسن ملیحی
آسیب‌شناسی نظام بانکی کشور: گزارش تفصیلی جلسه بیست‌ویکم سلسله نشست‌های نقد و بررسی پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI- SR -96011	
تحلیل آثار ناترازی ترازنامه نظام بانکی بر متغیرهای پولی و راهکارهای تعدیل این ناترازی	MBRI-WP-96010	احمد بدری، حمید زمان زاده
بررسی امکان خلق پول توسط نظام بانکی در نظام مالی اسلامی: گزارش تفصیلی جلسه بیستم سلسله نشست‌های نقد و بررسی پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-SR-96009	
امکان‌سنجی تعمیم عقد مضاربه به تمام فعالیت‌های تجاری: گزارش تفصیلی جلسه نوزدهم سلسله نشست‌های نقد و بررسی پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-SR-96008	
سامان‌دهی نرخ بهره سیاستی در سیاست‌گذاری پولی و تحلیل آن از منظر اسلامی	MBRI- PN -96007	حسین میثمی، کامران ندری
بررسی ابعاد فقهی سپرده‌پذیری سرمایه‌گذاری مدت‌دار بانکی	MBRI-PP-96006	وهاب قلیچ
عوامل موثر بر هزینه مالی بنگاه‌های تولیدی	MBRI-PN-96005	سجاد ابراهیمی، سیدعلی مدنی زاده، امینه محمودزاده
شناسایی منحنی فیلیبس سازگار با اقتصاد ایران	MBRI-PN-96004	مریم همتی

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

عنوان	کد گزارش	نویسنده/ نویسندگان
واکاوی ظرفیت تأمین مالی مغفول به پشتوانه وثایق منقول در شبکه بانکی	MBRI-PN-96003	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
تأمین مالی پایدار و سودآوری بانک	MBRI-PN-96002	مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری
بررسی تجربه کشورها در تدوین سند راهبردی بانکداری اسلامی	MBRI-RP-96001	لیلا محرابی، رسول خوانساری
۱۳۹۵		
شواهدی از رفتار قیمت‌گذاری در نرخ‌های تورم پایین و بالا	MBRI-RR-95017	سعید بیات
الگوی رفتاری سپر سرمایه قانونی بانک‌ها	MBRI-PP-95016	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
بروزرسانی جعبه ابزار پیش‌بینی تورم	MBRI-RR-95015	محمد حسین رضایی
طراحی سیستم هشدار سریع در شبکه بانکی کشور	MBRI-PP-95014	اعظم احمدیان، هادی حیدری
تبیین ظرفیت ابزارهای مالی اسلامی در تأمین مالی طرح‌های غیرانتفاعی	MBRI-PP-95013	وهاب قلیچ
آثار بی‌ثباتی بازار ارز بر بازدهی شبکه بانکی ایران	MBRI-PP-95012	محمودولی پور پاشا و محمد ارباب‌افضلی
رتبه‌بندی مؤسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۵	MBRI-TR-95011	لیلا محرابی
فرصت‌ها و چالش‌های کارت اعتباری بین‌المللی در نظام بانکی ایران	MBRI-PN-95010	رسول خوانساری
ارکان اصلاحات نهادی لازم برای نهادینه‌سازی ثبات بخش مالی	MBRI-PP-95009	علی بهادر
واکاوی ابعاد حقوقی سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت بانکی ایران	MBRI-PP-95008	زهرا خوشنود
صورت‌های مالی لازم‌الاجرای بانک‌های ایران: تقابل قانون با استاندارد یا همزیستی مسالمت آمیز؟	MBRI-RR-95007	کارگروه مطالعاتی IFRS در صنعت بانکداری
چارچوب گزارشگری مالی بانک‌های ایران	MBRI-RR-95006	کارگروه مطالعاتی IFRS در صنعت بانکداری
جایگاه مؤسسات اعتباری و واسطه‌گری مالی غیربانکی در نظام مالی	MBRI-RR-95005	مهرداد سپه‌وند
موانع حذف ربا از نظام بانکی ایران و ارائه راهکارهای اصلاحی	MBRI-RR-95004	فرشته ملاکریمی، وهاب قلیچ
سازوکار مدیریت نرخ‌های سود در چارچوب سیاست پولی	MBRI-PP-95003	اکبر کمیجانی، حمید زمان‌زاده، علی بهادر
صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری: ارتقای پاسخگویی در مدل کسب و کار بانکداری بدون ربا، همگرا با IFRS	MBRI-PP-95002	احمد بدری
لزوم اصلاحات ساختاری پایدارکننده نرخ تورم تکرریمی در شبکه بانکی	MBRI-PN-95001	علی بهادر
۱۳۹۴		
آسیب‌شناسی اوراق مشارکت بانک مرکزی از دیدگاه فقهی-اقتصادی	MBRI-PN-94025	حسین میثمی
مدیریت بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی: پیش‌شرط تحقق نرخ تورم تکرریمی	MBRI-PN-94024	مریم همتی
کاستی‌های بازارهای مالی ایران و ثبات قیمتی	MBRI-PN-94023	علی بهادر
کلان‌نگاری بانکداری سایه‌ای در ایران	MBRI-PN-94022	محمد ارباب‌افضلی، مهشید شاهچرا، ماندانا طاهری
مسیر آتی نظام مالی: بانک محور یا بازار محور	MBRI-RR-94021	زهرا خوشنود
آثار مؤلفه‌های بخش حقیقی و رشد قیمت دارایی‌ها در مطالبات غیرجاری بانک‌ها	MBRI-PN-94020	حسین باستانزاده، محمودولی پور پاشا، هادی حیدری
شاخص‌سازی قیمت‌های تجارت خارجی ایران	MBRI-RP-94019	سجاد ابراهیمی
طراحی اوراق بهادار اسلامی تورم پیوند در نظام مالی ایران	MBRI-PN-94018	رسول خوانساری و امیر حسین اعتصامی
شمول مالی در ایران: مقایسه‌ای بر اساس معیارهای پایه‌ای گروه ۲۰	MBRI-PN-94017	مجید عینیان
نقد و بررسی پیش‌نویس طرح قانون عملیات بانکی بدون ربا	MBRI-SR-94016	
تحلیل سازوکار تعدیل نسبت کفایت سرمایه در دوره‌های رکود و رونق	MBRI-PN-94015	زهرا خوشنود، مرضیه اسفندیاری
نقش اوراق بهادار اسلامی در تأمین کسری بودجه دولتی	MBRI-PP-94014	وهاب قلیچ
حکمرانی شرکتی در نظام‌های بانکی منتخب و نقش بانک‌های مرکزی	MBRI-RR-94013	مهرداد سپه‌وند، حمید قنبری، امین جعفری، لیلا محرابی
طراحی ابزارهای اسلامی جهت ارائه تسهیلات قاعده‌مند توسط بانک مرکزی	MBRI-PN-94012	حسین میثمی، حسین توکلیان
صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری: ارتقای پاسخگویی در مدل کسب و کار بانکداری بدون ربا، همگرا با IFRS	MBRI-PP-94011	احمد بدری
قواعد مالی و هدف‌گذاری تورمی	MBRI-PN-94010	ژاله زارعی
عملیات بازار باز در بانکداری مرکزی نوین و تحلیل آن از منظر فقهی	MBRI-RR-94009	حسین میثمی
عوامل موثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی	MBRI-PN-94008	وهاب قلیچ و رسول خوانساری

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

عنوان	کد گزارش	نویسنده/ نویسندگان
ناختمایی عملیات بازار باز	MBRI-WP-94007	پیر پائولو بنینو، سالواتور نیستیکو
برآورد ارزش خدمات خانگی کشور با تأکید بر خدمات زنان خانه‌دار	MBRI-RR-94006	ابوالفضل خاوری نژاد
افق زمانی گذار به تورم تک رقمی پایدار در سایه سیاست پولی و ارزی	MBRI-PN-94005	حمید زمان‌زاده
برگزیدگان حوزه‌های مختلف بانکداری مرکزی در سال ۲۰۱۴	MBRI-TR-94004	ژاله زارعی و ایلناز ابراهیمی
نظام‌های ارزی: دسته بندی، شناسایی و آثار اقتصادی	MBRI-RP-94003	علی بهادر
قدرت قانونی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	MBRI-WP-94002	زهرا خوشنود، پی یر ای. بولتز
معرفی یک شاخص شرایط پولی جدید برای اقتصاد ایران	MBRI-WP-94001	مریم همتی، رضا بوستانی
۱۳۹۳		
عوامل موثر بر بهره‌مندی از وام و شکل‌گیری تقاضا برای وام در خانوارهای شهری	MBRI-RR-93042	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ساختار هزینه‌های بنگاه‌ها و تقاضا برای منابع مالی	MBRI-PN-93041	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
رتبه‌بندی موسسات مالی اسلامی برتر جهان در سال ۲۰۱۴	MBRI-TR-93040	لیلا محرابی
تحلیل پویایی‌های تورم و رشد اقتصادی در ایران	MBRI-PN-93039	سیدعلی مدنی زاده، هومن کرمی، سعید بیات
بررسی آمار و اطلاعات حوزه تأمین مالی	MBRI-PN-93038	مجید عینیان، امینه محمودزاده
ارزیابی ساختار ترازنامه و واسطه‌گری مالی شبکه بانکی کشور	MBRI-PN-93037	مهشید شاهچرا و ماندانا طاهری
چارچوبی برای اصلاح سیاستگذاری پولی در ایران	MBRI-PP-93036	سید احمدرضا جلالی نائینی و محمدامین نادریان
قواعد مالی و پیاده‌سازی آن در ایران	MBRI-PP-93035	ژاله زارعی
گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران» دی ماه ۱۳۹۳	MBRI-PR-93034	حمید زمان زاده
گزارش ماهانه پیش بینی تورم، دی ماه ۱۳۹۳	MBRI-PR-93033	سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی
رهنگاشت بانکداری مرکزی ایران در افق میان‌مدت	MBRI-PP-93032	حمید زمان‌زاده، مریم همتی و حسین توکلیان
تجربه شبلی، ترکیه و برزیل در بازنگری چارچوب سیاست پولی	MBRI-PN-93031	ایلناز ابراهیمی
تنگنای اعتباری از شواهد خرد تا پیامدهای کلان	MBRI-PP-93030	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
صکوک بیع دین به عنوان ابزار سیاست پولی	MBRI-PN-93029	حسین میثمی
رکود تورمی و راهکارهای خروج	MBRI-PP-93028	محمدحسین رحمتی و سیدعلی مدنی‌زاده
رکودتورمی در ایران: نظم‌های آماری و عوامل آن	MBRI-PP-93027	محمدحسین رحمتی، سیدعلی مدنی‌زاده، فاطمه نجفی
مدیریت نرخ ارز تحت نظام ارزی خزنه در کریدور	MBRI-PP-93026	حمید زمان زاده، علی بهادر، حسین باستانزاد، حسین توکلیان
مطالبات غیرجاری یا دارایی‌های مسموم بانکها	MBRI-PP-93025	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
گزارش ادواری «چشم‌انداز کوتاه‌مدت اقتصاد کلان ایران» (آبان‌ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93024	حمید زمان زاده
گزارش فصلی متغیرهای اقتصاد کلان (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93023	دکتر سیدعلی مدنی زاده، دکتر رامین مجاب، سجاد ابراهیمی، سعید بیات، مجید عینیان، هومن کرمی
گزارش ماهانه پیش بینی تورم (آبان‌ماه ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93022	دکتر سیدعلی مدنی زاده، سعید بیات، هومن کرمی
گزارش فصلی تولید صنعتی ایران (تابستان ۱۳۹۳)	MBRI-PR-93021	سجاد ابراهیمی
شکست بازار اعتبارات	MBRI-PP-93020	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
سیستم حسابهای ادغام شده محیط زیستی و اقتصادی ایران (حساب اقماری محیط زیست ایران) (SEEAIRAN)	MBRI-RR-93019	ابوالفضل خاوری نژاد
بررسی اثرات دور اول و دوم تحولات اقتصاد کلان بر ترازنامه بانکها	MBRI-PN-93018	هادی حیدری
گواهی سپرده مدت‌دار سرمایه‌گذاری خاص: کاستی‌ها و راه‌حل‌ها	MBRI-PN-93017	رسول خواستاری، ماندانا طاهری، حمید زمان‌زاده
پیش‌بینی تورم ایران با استفاده از منحنی فیلیپس	MBRI-WP-93016	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
چرخه‌های تجاری و اعتباری	MBRI-PP-93015	فرهاد نیلی و امینه محمودزاده
ارتباط پول و قیمت؛ با تمرکز بر اجزای شاخص قیمت مصرف‌کننده	MBRI-PP-93014	رامین مجاب
ارزیابی پویایی صنعت بانکداری ایران با تأکید بر رقابت‌پذیری	MBRI-PN-93013	اعظم احمدیان
هدف‌گذاری تورم؛ لزوم اعمال و پیش‌شرط‌های اساسی	MBRI-PN-93012	ایلناز ابراهیمی
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-PP-93011	مریم همتی

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

عنوان	کد گزارش	نویسنده/ نویسندگان
کنترل اثرات ناپایداری و شکست ساختاری تورم با مدل های غیرخطی و زمان متغیر	MBRI-WP-93010	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
راهکاری در جهت تقویت رعایت اصول شریعت در قراردادهای بانکی	MBRI-PN-93009	وهاب قلیچ و فرشته ملاکریمی
ارزیابی سرمایه بانکها بر اساس استانداردهای بین المللی	MBRI-PN-93008	زهرا خوشنود و مرضیه اسفندیاری
پیش بینی تورم ایران با استفاده از عوامل مشترک اجزای شاخص قیمت کالاها و خدمات	MBRI-WP-93007	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
وضعیت صنایع در دوره های رونق و رکود	MBRI-PN-93006	مجید عینیان
ارزیابی وضعیت مطالبات غیر جاری در نظام بانکی ایران و مقایسه آن با سایر کشورها	MBRI-PN-93005	لیلا محرابی
معرفی روش های تامین مالی اسلامی در کشورهای مختلف	MBRI-PN-93004	لیلا محرابی
سیر سرمایه مخالف چرخه سندی از جمله اسناد توافق نامه سرمایه بال سه	MBRI-PP-93003	زهرا خوشنود
آسیب شناسی بازار بین بانکی ریالی در ایران با تأکید بر ابعاد فقهی	MBRI-PP-93002	رسول خوانساری
اثر پسماند جانشینی پول در ایران	MBRI-RR-93001	سامان قادری
۱۳۹۲		
ضرورت بازسازی چارچوب ارتباطی بانک مرکزی	MBRI-9228	مریم همتی
استقلال بانک مرکزی؛ گام نخست در پیشبرد اهداف سیاست گذاری پولی	MBRI-9227	مریم همتی
تأثیر نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی بر مطالبات غیر جاری بخش بانکی؛ رهیافت اقتصادسنجی	MBRI-9226	حامد عادل نیک
اثرات پویای حجم کل بدهی ها بر بخش واقعی اقتصاد ایران (۱۳۶۰-۱۳۹۰) و ارزیابی آن به عنوان سازوکار هشداردهنده وقوع بحران مالی	MBRI-9225	احمدعلی رضایی
ارزیابی عملکرد بانکها در سید دارایی، بدهی، سود و زیان در سال های ۱۳۹۱-۱۳۹۲	MBRI-9224	اعظم احمدیان
تحلیل سهم از بازار بانکها (۱۳۹۰-۱۳۹۱)	MBRI-9223	اعظم احمدیان
ارزیابی شاخص های سلامت بانکی، در بانک های ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۱)	MBRI-9222	اعظم احمدیان
تجربه بانک های توسعه ای در بحران اقتصادی جهان و تحولات پس انداز و سرمایه گذاری در اقتصاد جهانی	MBRI-9221	لیلا محرابی
وضعیت آماری موسسات مالی اسلامی برتر در جهان (با تأکید بر نقش بانک های ایرانی)	MBRI-9220	وهاب قلیچ، لیلا محرابی
پایداری تورم و عوامل موثر بر آن در اقتصاد ایران	MBRI-9219	حجت تقی لو
مالیات تورمی در ترازوی عدالت	MBRI-9217	دکتر محمد اسماعیل توسلی و وهاب قلیچ
مدیریت ثروت اسلامی	MBRI-9216	رسول خوانساری، رضا یارمحمدی
بررسی دیدگاه های فقهی پیرامون مسأله جبران کاهش ارزش پول	MBRI-9215	فرشته ملاکریمی
تحلیل عاملی نسبت های مالی بنگاه های صنعتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران	MBRI-9214	ماندانا طاهری، فرهاد نیلی
صکوک کوتاه مدت و کاربردهای آن در بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9213	رسول خوانساری، حسین میثمی، لیلا محرابی
جعبه ابزار پیش بینی تورم در اقتصاد ایران	MBRI-9212	سید مهدی برکچیان، سعید بیات، هومن کرمی
محاسبه سود قطعی سپرده گذاران در بانکداری بدون ربا	MBRI-9211	حسین میثمی
ارزیابی عملکرد صنعت بانکداری در ایران (مقایسه سال های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰)	MBRI-9210	اعظم احمدیان
نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانک	MBRI-9209	حمید قنبری
تحلیل شاخص های عملکرد شبکه بانکی در تأمین مالی تولید	MBRI-9208	اعظم احمدیان
بسترهای تشکیل منطقه بهینه پولی بین کشورهای سازمان همکاری اقتصادی (اگو)	MBRI-9207	مصعب عبدالهی آرائی
حاکمیت شرکتی، نظارت و مقررات احتیاطی در موسسات مالی اسلامی: گزارش پنجمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9206	حسین میثمی
استانداردهای حسابداری و حسابرسی در موسسات مالی اسلامی: گزارش چهارمین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9205	وهاب قلیچ
مدیریت دارایی و بدهی در بانک های اسلامی: گزارش سومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9204	لیلا محرابی

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

عنوان	کد گزارش	نویسنده/ نویسندگان
مدیریت ریسک در بانک‌های اسلامی: گزارش دومین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9203	رسول خوانساری
اصول و مقررات شرعی در معاملات و تأمین مالی: گزارش اولین روز مدرسه زمستانه بانکداری اسلامی	MBRI-9202	فرشته ملاکریمی
تورم و جبران کاهش ارزش پول از دیدگاه اسلامی: گزارش هفتمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9201	حسین میثمی
۱۳۹۱		
پولی کردن کسری بودجه از منظر اقتصاد اسلامی: گزارش ششمین جلسه نقد پژوهش‌های بانکداری و مالی اسلامی	MBRI-9111	حسین میثمی
مجموعه روایات ربنا(بخش اول)	MBRI-9110	فرشته ملاکریمی
بررسی فقهی و حقوقی وثایق بانکی	MBRI-9109	فرشته ملاکریمی
عوامل مؤثر بر استفاده خانوارهای شهری از انواع خدمات مالی	MBRI-9108	فرهاد نیلی و مرضیه اسفندیاری
ضرورت معرفی رهنمود جدیدی در مدیریت ریسک نقدینگی با توجه به تحولات سیستم مالی در ایران	MBRI-9107	زهره خوشنود
ساختار بانکداری اسلامی در کشورهای اسلامی: نمونه موردی کشور مالزی	MBRI-9106	لیلا محرابی
مفهوم‌شناسی ربا و بهره	MBRI-9105	حسین میثمی
تورق چیست؟	MBRI-9104	وهاب قلیچ
چشم‌انداز اقتصاد اسلامی بر بحران مالی جهانی	MBRI-9103	لیلا محرابی
وضعیت بانکداری اسلامی در کشورهای منطقه MENA	MBRI-9102	لیلا محرابی
بحران یورو؛ ریشه‌های پیدایش و سناریوهای آینده	MBRI-9101	ایلناز ابراهیمی
۱۳۹۰		
عملیات بازار باز در چارچوب بانکداری بدون ربا (تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9008	حسین قضاوی، حسین بازمحمدی
کتاب‌شناسی اقتصاد ریاضی(پاییز ۱۳۹۰)	MBRI-9007	فرهاد نیلی
برآورد قدرت بازاری در شبکه بانک‌های دولتی ایران(بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9006	سید صفدر حسینی
جنبه‌های اساسی تغییر واحد پول ملی؛ تجربه ونزوئلا(تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9005	ابوالفضل اکرمی، پیمان قربانی
اصول اساسی اثربخشی نظام‌های بیمه سپرده(تابستان ۱۳۹۰)	MBRI-9004	حسین معصومی، محمد روشن دل
ساز و کارهای تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط(بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9003	زهره سلطانی، زهره خوشنود، طاهره اکبری الاشتی
بانکداری اخلاقی در جهان(بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9002	وهاب قلیچ
مالیات تورمی دلار(بهار ۱۳۹۰)	MBRI-9001	حسین قضاوی
۱۳۸۹		
بورس اوراق بهادار در ایران و برخی کشورهای منتخب	MBRI-8911	علی حسن‌زاده، اعظم احمدیان
قانون بانک مرکزی فدراسیون روسیه	MBRI-8910	امیر حسین امین آزاد، حسین معصومی
سیاست‌های پولی و قیمت نفت	MBRI-8909	مهدی منجمی
مدیریت نقدینگی و جوجه نقد صندوق شعب با استفاده از مدل انتشار	MBRI-8908	هادی حیدری، زهرا زواریان، ایمان نوربخش
مصوبه تشکیل مراکز خدمات سرمایه‌گذاری استانی	MBRI-8907	لیلا محرابی
بررسی برنامه پنجم توسعه کشور	MBRI-8906	مهشید شاهچرا
آیین‌نامه اجرایی حمایت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی	MBRI-8905	طاهره اکبری الاشتی
اثر خارجی بحران‌های مالی آمریکا و انگلستان بر دیگر نقاط جهان	MBRI-8904	ترانگ بوی، تامیم بایومی، مترجم: سوفی بیگلری
نقش یوآن در موفقیت تجاری چین	MBRI-8903	پرستو شجری
ادوار تجاری و آزمون علیت گرنجر	MBRI-8902	مجید صامتی، سعید دانی‌کریم زاده، لیلا نیلفروشان
امکان‌سنجی فقهی-اقتصادی استفاده از نهاد وقف در تأمین مالی خرد اسلامی	MBRI-8901	حسین میثمی، محسن عبدالهی، مهدی قائمی‌اصل

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰
کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir